

Životní podmínky vězňů v České republice z pohledu veřejnosti

Kristýna Poláchová

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kristýna Poláčková**
Osobní číslo: **H12093**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Životní podmínky vězňů v České republice z pohledu veřejnosti**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti legislativního ukotvení výkonu trestu odnětí svobody a resocializačních programů.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

FÁBRY, Anton. Penológia. Bratislava: Eurokódex, 2009, 264 s. ISBN 978-80-89447-01-5.

HÁLA, Jaroslav, KRELL, Wolfgang a MÖLLER, Ewald. Quo vadis poena. 1. vyd. Praha: Triton, 2014. 170 s. ISBN 978-80-7387-779-8.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

PLAČEK, Michal. Koncepce strategického controllingu ve Vězeňské službě ČR. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2011, 100 s. ISBN 978-80-7418-094-1.

POPELKA, Jiří. Penologie. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011, ISBN 978-80-244-2932-81.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jana Martincová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

9. ledna 2015

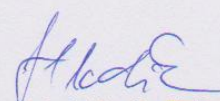
Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 9. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

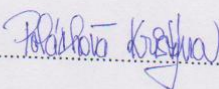
Beru na vědomí, že

- o odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- o беру на ве́домі, же бакала́рская пра́це буде уложена в электроніcke подо́бе в университетні́м информаці́оннм систeму́ доступна́ к на́hlednutí;
- o na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- o podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- o podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- o pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům. ¹⁾

Prohlašuji, že

- o elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- o na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24. 4. 2015

.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídáne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá postojem veřejnosti na životní podmínky vězňů v České republice. Teoretická část popisuje, jaké jsou práva a povinnosti odsouzených a dále se zabývá programy zacházení s vězňenými. Také se zaměřuje na negativní jevy, které se objevují ve vězení a tím působí na odsouzené. Praktická část je vypracována formou kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníkového šetření, který je určen pro širokou veřejnost.

Klíčová slova: životní podmínky, vězeň, výkon trestu odnětí svobody, programy zacházení, negativní jevy

ABSTRACT

This Bachelor's thesis deals with the attitude of the public on the living conditions of prisoners in the Czech Republic. The theoretical part describes what are the prisoner rights, duties and what are the daily activities of prisoners. The next chapter includes abnormal behaviour in the jails. The practical part is produced by quantitative research. And it is intended for the general public.

Keywords: living conditions, prison, execution of imprisonment, abnormal behaviour

Motto:

" Nejhezčí sny o svobodě se zdají ve vězení"

Friedrich Schiller

Tímto chci poděkovat Mgr. Janě Martinové za její odborné vedení, cenné rady a připomínky při zpracování bakalářské práce.

Především děkuji své rodině a svému příteli za trpělivost a podporu při studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	7
I TEORETICKÁ ČÁST	8
1 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ VÝKONU TRESTU	9
1.1 PRÁVA A POVINNOSTI ODSOUZENÝCH	11
1.2 TYPY VĚZNIC	14
1.3 VYBAVENÍ CEL	16
1.4 DENNÍ REŽIM ODSOUZENÝCH.....	17
2 PROGRAMY ZACHÁZENÍ	19
2.1 PRACOVNÍ PROGRAMY	20
2.2 VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY	22
2.3 SPECIÁLNĚ VÝCHOVNÉ A ZÁJMOVÉ AKTIVITY.....	23
3 NEGATIVNÍ JEVY VE VĚZENÍ	24
3.1 AGRESE	26
3.2 ŠIKANA.....	28
3.3 DROGY	30
3.4 SEBEPOŠKOZOVÁNÍ.....	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
4 DESIGN VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	35
4.1 VYMEZENÍ VÝZKUMNÝCH CÍLŮ	35
4.2 VYMEZENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	35
4.3 POJETÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	36
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	37
5 ANALÝZA DAT	38
5.1 INTERPRETACE DAT	60
5.2 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	63
ZÁVĚR	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	68
SEZNAM GRAFŮ	69
SEZNAM TABULEK	70
SEZNAM PŘÍLOH	71

ÚVOD

Téma vězeňství se v České republice pohybuje již delší dobu a právě vězeňství je nejrozsaáhlejší složkou naší justice. Ve skutečnosti se touto problematikou zabývají jen odborníci a laická veřejnost nemá o vězeňství dostatek informací. S tématem vězeňství se můžeme setkat zřídka kdy v médiích, ovšem ani ty nám neposkytují relevantní informace.

Sociální pedagogika a vězeňství spolu značně souvisí. Vězení nesloží pouze pro výkon trestu, ale také má funkci výchovnou a vzdělávací, se kterou se můžeme setkat ve školních zařízeních. V rámci programu zacházení si mohou odsouzení dokončit svoji školní docházku, nebo si rozšířit svoji kvalifikaci. Ve vězeňských prostorách nepůsobí pouze zaměstnanci Vězeňské služby, ale také zde působí psychologové, sociální pracovníci, speciální pedagogové, vychovatelé a další odborníci. Vězeňský systém se snaží o převýchovu jednotlivých odsouzených, nastavit jim pevný režim a řád a postupně je resocializovat do normální společnosti.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je rozdělena do tří kapitol s různými podkapitolami. V první kapitole se budeme zabývat tím, jak je výkon trestu odnětí svobody ukotven legislativně, jaké práva a povinnosti z něj vycházejí a také si blíže rozebereme jednotlivé typy věznic. Ve druhé kapitole si podrobněji rozebereme programy zacházení, kterých se musí zúčastnit každý z odsouzených. V rámci těchto programů mají odsouzení možnost pracovat, vzdělávat se, nebo se zúčastnit různých resocializačních programů. Věznicím se nevyhýbá ani výskyt negativních jevů jako jsou drogy, agrese, šikana apod. V poslední kapitole si představíme právě tyto jevy.

Praktická část této bakalářské práce bude realizovaná formou kvantitativního výzkumu, metodou dotazníku, který bude rozeslán široké veřejnosti.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ VÝKONU TRESTU

O odsouzeném můžeme hovořit jako o člověku, který spáchal trestný čin a následně mu může soud uložit trest. Podle zákona č. 40/2009 trestního zákoníku existují různé druhy trestů, například trest odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci, zákaz činnosti, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní nebo jiné společenské akce, ztráta čestných titulů nebo vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti či vyhoštění.

Výkon trestu odnětí svobody znamená pro odsouzeného strávení soudem stanovené doby ve vězení. Délka pobytu se může lišit podle toho, jak závažného činu se odsouzený dopustil. Více najdeme ve Vyhlášce Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. Podle tohoto dokumentu se odsouzeným stává ten, kterému soud nařídil výkon trestu, případně na základě výzvy soud rozhodl o nařízení výkonu trestu, anebo soud přikázal dodání odsouzeného k výkonu trestu.

Před nástupem k výkonu trestu ve věznici, se musí řádně ověřit jeho totožnost, aby se vyloučila záměna s jinou osobou a předešlo se případným nesrovnalostem či pochybením. Při nástupu do věznice je odsouzený podroben osobní prohlídce. Během ní se zjišťuje zdravotní stav odsouzeného, popřípadě se zajišťují hygienická a protiepidemická opatření. Po prohlídce se odsouzený dostává na přijímací oddělení věznice, kde většinou nezůstává déle než jeden týden. Během této doby se podrobí preventivní vstupní lékařské prohlídce, která může být doplněna o řadu diagnostických a laboratorních vyšetření. Správa věznice pak odešle výsledky Generálnímu ředitelství Vězeňské služby, které rozhodne o umístění odsouzeného. Přihlíží hlavně na programy zacházení, včetně umístění do věznice, pokud možno co nejbližší k jeho rodinným příslušníkům. Po nástupu do určené věznice je odsouzený předán do nástupního oddělení, ve kterém zůstává zpravidla po dobu dvou týdnů. Seznamuje se s programem zacházení, vedením věznice, obsahem zákona, vnitřním řádem atd. (Česko, 1999)

Podle zákona 169/1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů se trest odnětí svobody vykonává ve věznici, nebo ve zvláštní vazební věznici, kterou spravuje Vězeňská služba. O zřizování a rušení věznic a zvláštních vazebních věznic rozhoduje ministr spravedlnosti. Pro správné zařazení odsouzeného do určitého typu věznice rozhoduje soud. Ten odsouzeného zařazuje nejen podle míry trestného činu, který dotyčný spáchal, ale také musí rozlišit jeho vnitřní diferenciaci.

Po nástupu odsouzeného do příslušné věznice se odděleně umisťují odsouzení muži od odsouzených žen, odsouzení s infekčním onemocněním nebo u nichž je podezření na infekční onemocnění a dále zpravidla odsouzení:

- mladiství od dospělých,
- recidivisté od odsouzených, kteří jsou ve výkonu trestu poprvé,
- za úmyslně spáchané trestné činy od odsouzených za trestné činy z nedbalosti,
- trvale pracovně nezařaditelní,
- s uloženým ochranným léčením a zabezpečovací detencí,
- velmi nebezpeční.

Ve věznicích se nacházejí různé specifické skupiny. Může se jednat například o **mladistvé**, tedy osoby, jež dosáhli 15 let věku a zároveň nepřesáhli 18 let věku. Pro tyto osoby se výkon trestu zaměřuje především na jejich výchovu a přípravu na budoucí povolání. Ve výkonu trestu se učí samostatnosti, emocionální a sociální zralosti, zvládání agrese a řešení různých krizových situací atd. Zároveň mohou dokončit povinnou školní docházku. Přednost má vzdělání, které je formou denního studia, před pracovními programy. Pro mladistvé se vytváří speciální programy zacházení. Odsouzený má povinnost se těchto programů zacházení zúčastnit. (Česko, 1999)

Další skupinou jsou odsouzené **matky s nezletilými dětmi**. Odsouzená matka dostane povolení starat se o své dítě ve výkonu trestu odnětí svobody, pouze pokud se o své dítě řádně starala před nastoupením do vězení. Dítě zabezpečuje výhradně ze svých vlastních prostředků. Mohou se oblékat dle vlastního výběru a pokoj je vybaven tak, aby vyhovoval jejich potřebám a zároveň i potřebám jejich dítěte. Matka se ve věznici o své dítě celodenně stará a k tomu se přizpůsobuje i program zacházení, jež zahrnuje péči o její dítě. Ředitel věznice může odsouzeným matkám povolit vycházky s dětmi, kterých se ale musí zúčastnit i zaměstnanec Vězeňské služby. (Česko, 1999)

Třetí skupinou jsou **pracovně nezařaditelní**, což jsou osoby starší 65 let, anebo osoby, kterým byl uznán 3. stupeň invalidního důchodu, či osoby, jejichž zdravotní stav jim neumožňuje se zúčastnit pracovních aktivit. Pro ně zřizuje generální ředitel Vězeňské služby specializované oddělení věznice. Před zařazením odsouzeného právě do tohoto oddělení, jsou zohledňovány následující aspekty: méně narušení odsouzení vykonávají trest odděleně před více narušenými, kuřáci se umisťují odděleně od nekuřáků apod. Odsouzení mají

možnost využít i rehabilitační péče, na základě doporučení lékaře. Dále se mohou zúčastnit kulturně výchovných a zájmových aktivit, které nabízí daná věznice.

Odsouzení s poruchami duševními a s poruchami chování vykonávají trest pouze na základě doporučení psychologa nebo psychiatra. Podle zákona č. 169/1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů se do této skupiny zařazují osoby s poruchou duševní a poruchou chování, s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek, nebo s mentální retardací. Výkon trestu se uskutečňuje pouze ve specializovaných zařízeních.

Výkon doživotního trestu probíhá v odděleních se zesíleným stavebně technickým zabezpečením. Odsouzení v tomto výkonu trestu nemají zpravidla nárok na povolení opuštění věznice. Ve výkonu trestu jsou ubytováni samostatně a v případě jejich návštěvy musí být přítomen příslušník Vězeňské služby.

Poslední specifickou skupinou jsou odsouzení **cizinci**. Před jejich zařazením do věznice se přihlíží na náboženské, etnické a kulturní tradice. Věznice má povinnost seznámit odsouzeného s jeho právy a povinnostmi v jazyce, kterému rozumí. Odsouzení, kteří hovoří stejným jazykem, jsou umisťovány do stejných cel, aby nedocházelo k jazykovým bariérám. Programy zacházení se kompletují na základě toho, zda je odsouzenému nařízen trest vyhoštění. (Česko, 1999)

Pro osoby, které se dopustí trestného činu a jsou soudem odsouzeny k výkonu trestu, přísluší určitá práva a povinnosti. Tato práva a povinnosti jsou ukotveny v zákoně a platí pro všechny odsouzené stejně. Každá věznice musí odsouzeného s těmito právy a povinnostmi seznámit před příchodem. Pro odsouzené je znalost práv a povinností ve věznici důležitá, proto se jimi budeme podrobněji zabývat další podkapitole.

1.1 Práva a povinnosti odsouzených

Odsouzený se ve vězení musí řídit vnitřním řádem věznice. Tento řád vydává každý ředitel věznice a musí ho schválit generální ředitelství Vězeňské služby. Vnitřní řád slouží k realizaci konkrétních práv a povinností odsouzených.

Mezi jednotlivá **práva odsouzených** patří například strava a spánek. Každý z nich má právo na pravidelnou stravu, kterou si může, pokud k tomu má prostředky, připravovat sám. Strava by měla být vyvážená, a také by se mělo přihlížet ke zdravotnímu stavu odsouzených. V případě, že někdo odmítá stravu, která je připravována ve vězení (například z důvodu vegetariánství), může mu být poskytnuta na vlastní náklady jiná strava podle jeho požadavků.

Pro odsouzené je určen osmihodinový spánek a je jim vymezena doba pro svoji osobní hygienu. Do osobní hygieny se zařazuje denní umývání, holení, či koupání, na které má nárok 1x týdně každý odsouzený. Jestliže je odsouzený nemocný, přísluší mu právo na zdravotní služby, které zajišťuje zdravotní středisko ve věznici či jiné zdravotnické zařízení Vězeňské služby. (Černíková et al., 2008, s. 84-86)

Osobní korespondence je pod kontrolou Vězeňské služby. Dozoru nepodléhá dopis od obhájce, advokáta nebo dalších státních orgánů. Odsouzený má právo přijímat a odesílat korespondenci na svoje náklady bez omezení. Zákon č. 169/1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů uvádí, že pokud obsah korespondence zakládá podezření, že je připravován nebo páčán trestný čin, Vězeňská služba korespondenci zadrží a předá ji orgánu činnému v trestním řízení.

Vězeň má dále právo na každodenní hodinovou vycházku. Vycházka je stanovena vnitřním řádem věznice a pro odsouzené je zcela dobrovolná. Pro vycházku je určen vycházkový prostor, který má každá věznice a liší se dle typu věznice. Během pobytu ve vycházkovém prostoru mohou odsouzení sportovat nebo jen odpočívat na čerstvém vzduchu. (Česko, 1999)

Jestli o to odsouzený požádá, může používat ve vězení mobilní telefon. Osobní hovory jsou zaznamenávány. Stejně jako v případě korespondence, nesmí Vězeňská služba hovor zaznamenávat, pokud odsouzený komunikuje se svým advokátem. Náklady, které vzniknou během telefonování, si hradí sám.

Odsouzený může přijímat návštěvy, které se uskutečňují jednou za kalendářní měsíc po dobu 3 hodin. Navštívit ho mohou až 4 osoby, včetně dětí mladších 15 let. Návštěvníci jsou povinni se ve vězení chovat slušně, dbát pořádku a dodržovat vnitřní řád věznice. Odsouzení nesmí během návštěvy přijímat dárky, korespondenci či peníze. Pokud dojde k porušení, Vězeňská služba může přerušit nebo ukončit návštěvu.

Odsouzení mají dále právo na duchovní a sociální služby, zejména bohoslužby, přednášky, besedy, či koncerty hudebních skupin a jednotlivců. Dalšími možnostmi, jak mohou odsouzení využít své peníze, je nákup potravin, studijních pomůcek a další. Jednou za šest měsíců má odsouzený možnost přijmout balíček. Tento balíček může obsahovat jak věci pro osobní použití, tak například potraviny, knihy, časopisy atd. Nesmí přesáhnout hmotnost 5kg a zcela podléhá kontrole Vězeňské služby. (Česko, 1999)

Odsouzení mají ve vězení zodpovědnost za své jednání a před výkonem trestu se seznamují se svými právy a povinnostmi. Pokud se odsouzený domnívá, že mu nejsou uplatněna všechna jeho práva, má možnost podat stížnost. Může se podávat jak státním orgánům České republiky, tak mezinárodním orgánům a organizacím jako jsou například:

- a) Výbor pro lidská práva, Ženeva,
- b) Komise pro lidská práva OSN, Ženeva,
- c) Evropský soud pro lidská práva, Štrasburk,
- d) Mezinárodní helsinská federace pro lidská práva včetně pobočky v Praze.

Každá stížnost musí být podávána vždy samostatně v zalepené obálce tak, aby do nich nemohla nahlédnout cizí osoba.

Pro podání stížnosti jsou určeny uzamykatelné skříňky, do kterých se stížnosti vhazují. Jsou vybírány každý pracovní den a poté se musí ihned odeslat adresátovi. (Česko, 1999)

Odsouzení mají ve vězení nejen práva, ale také **povinnosti**, které musí dodržovat. Výčet všech povinností najdeme v zákoně č.169/1999 o výkonu trestu odnětí svobody. Dle tohoto zákona je odsouzený povinen udržovat pořádek a kázeň, poslouchat a dodržovat příkazy od zaměstnanců Vězeňské služby. Před nastoupením do výkonu trestu má odsouzený povinnost prokázat svoji totožnost a podrobit se osobní prohlídce a prohlídce osobních věcí. Pokud je zařazen do pracovního procesu, musí si práci plnit, nebo se povinně zúčastnit programů zacházení. Nesmí u sebe přechovávat alkoholické nápoje nebo omamné látky, nesmějí vyrábět nedovolené předměty, ubližovat ostatním odsouzeným, sebepoškozovat se či hrát hazardní hry. Pokud nebudou dodržovat tyto stanovené povinnosti, může být za jejich chování uložen kázeňský trest. Ten může být formou důtky, uložením peněžní pokuty, snížením kapesného, nebo i uzavřením odsouzeného do samovazby. (Bajcura, 1999, str. 83-84) Odsouzení můžou za své chování dostat nejen kázeňské tresty, ale i odměny, mezi

něž patří: pochvala, zvýšená doba návštěv, peněžitá odměna, zvýšení kapesného nebo dokonce i přerušování výkonu trestu. (Černíková et al., 2008, s. 100-101)

Věznice dohlíží nejen na práva a povinnosti odsouzených, ale také musí zajistit jejich bezpečnost. V další podkapitole se seznámíme s konkrétními typy věznic. Odsouzenému nepřísluší právo vybírat si, do kterého typu věznice chce být zařazen, protože rozhodujícím orgánem o umístění odsouzeného do věznice je pouze soud.

1.2 Typy věznic

V současné době existují čtyři základní typy věznic: a) s dohledem,

b) s dozorem,

c) s ostrahou,

d) se zvýšenou ostrahou.

Podle zákona č. 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů se nově zřizuje zvláštní typ nebo zvláštní oddělení věznice pro mladistvé, do kterých se umísťují odsouzení, kteří ve výkonu trestu nedovršili osmnáctý rok svého věku, nebo o nichž tak rozhodl soud. Jak už jsme se zmínili dříve, soud rozhoduje o tom, do jaké věznice bude odsouzený zařazen, ale teprve až generální ředitelství ČR zařazuje odsouzeného do věznice. Před samotným zařazením zohledňuje skutečnost, aby se odsouzený dostal do věznice, která se nachází v blízkosti jeho bydliště.

Různé typy věznic jsou vytvořeny tak, aby se mohli umísťovat prvotrestaní odděleně od recidivistů, a tím se předešlo vzniku nežádoucích problémů.

Do **věznice s dohledem** se umísťují odsouzení, kteří spáchali trestný čin neúmyslně čili z nedbalosti a jsou prvotrestaní, to znamená, že jsou ve výkonu trestu poprvé. Ve věznici s dohledem panuje mírnější režim, odsouzení se mohou volně a bez omezení pohybovat po prostorách věznice. Pracují mimo věznici a dohled nad nimi provádí vychovatel nejméně jednou týdně. V době jejich osobního volna se mohou zúčastnit různých kulturních, sportovních nebo výchovných akcí. Dále mají možnost přijímat návštěvy bez dohledu Vězeňské služby a ředitel věznice může povolit opuštění věznice až na dobu 24 hodin. (Česko, 1999) Nemusí nosit vězeňské stejnokroje, mohou používat své vlastní oblečení, ale pouze

po skončení jejich pracovní činnosti. V tomto typu věznice si mohou odsouzení uzamykat své ložnice. (Bajcura, 1999, s. 93)

Další typ věznice je velmi obdobný. Jedná se o **typ B** – tedy **věznice s dozorem**. Zde se umisťují odsouzení, kteří spáchali trestný čin z nedbalosti, ale v minulosti již byli odsouzeni kvůli úmyslnému trestnému činu. Dále se sem zařazují osoby, které se úmyslně dopustily trestného činu, a které byly odsouzeny k výkonu trestu odnětí svobody nepřevyšující dva roky. Pokud tomu ředitel věznice neučiní jinak, odsouzení se v prostorách věznice pohybují pod dohledem zaměstnanců Vězeňské služby. Stejně jako v předešlém typu věznice pracují odsouzení mimo věznici, ale dohled nad jejich pracovní činností provádí zaměstnanci (dále jen VS) Vězeňské služby každou hodinu. Návštěvy probíhají mimo dohled dozorců a i zde mohou odsouzení opustit vězení na dobu 24 hodin. (Česko, 1999)

Třetím druhem je **věznice s ostrahou**. Zde se umisťují odsouzení, kteří spáchali úmyslný trestný čin a nejsou zároveň splněny podmínky pro zařazení do věznice s dozorem nebo se zvýšenou ostrahou. A dále ti, kteří byli odsouzeni pro trestný čin, který spáchali z nedbalosti a nebyli zařazení do věznice s dohledem nebo dozorem. (Česko, 1999) Ve věznici s ostrahou se odsouzení pohybují organizovaně pod dohledem zaměstnance VS. V rámci plnění pracovních povinností, může ředitel věznice povolit některým odsouzeným volný pohyb po prostorách věznice. Při pracovní činnosti jsou odsouzení kontrolováni každých 45 minut. Návštěvy taktéž probíhají pod dohledem a ředitel věznice může povolit opuštění věznice po dobu nejdéle 24 hodin. V tomto případě se vystavují propustky, ve kterých je uvedeno kde, a na jakou dobu, se zde mohou odsouzení pohybovat. (Matoulek, Sejkorová, 2011, s. 23-24)

Posledním typem jsou **věznice se zvýšenou ostrahou**. Nacházejí se zde pachatelé, kteří jsou odsouzení na doživotí, nebo jim byl uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osmi let za velmi vážný trestný čin. Dále pachatelé, jež byli odsouzeni za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchli z vazby, či pachatelé, kteří vystupují jako nebezpeční recidivisté. Tento druh věznice patří k nejpřísnějším, odsouzení se mohou pohybovat po prostorách věznice pouze pod dohledem. Práci nevykonávají mimo věznici, nýbrž uvnitř věznice nebo na celách. Kontrola nad nimi je prováděna nejméně jednou za 30 minut a návštěvy jsou povoleny pouze za přítomnosti příslušníka Vězeňské služby. (Česko, 1999) Ve výkonu trestu je v současné době 16 893 odsouzených, z toho je 50 z nich odsouzeno na doživotí. Podle typu věznic se nejvíce odsouzených nachází ve věznicích s ostrahou, a to konkrétně 9197 vězňů. Poté následují věznice s dozorem, ve kterých v současnosti

pobývá na 6118 vězňů a věznice se zvýšenou ostrahou, která má 1070 uvězněných. Nejméně odsouzených se nachází ve věznicích s dohledem, a to pouze 425. (Vězeňská služba ČR, 2015)

Každý typ věznice má svůj řád, který se musí dodržovat. Tento řád slouží k udržování chodu věznice, pořádku na jednotlivých odděleních, ale také v něm můžeme nalézt to, jak mají jednotlivé cely vypadat. A právě tímto se budeme zabývat v další podkapitole.

1.3 Vybavení cel

Odsouzení v celách tráví převážnou část svého trestu, proto je důležité, aby splňovala veškeré podmínky potřebné k životu. Popis najdeme v předpise zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby. Dle toho předpisu se v cele nacházejí lůžka pro každého odsouzeného a k nim přísluší i uzamykatelná skříňka, která slouží pro uchování svých osobních věcí. V cele je umístěn stolek s určitým množstvím stoliček podle počtu odsouzených. Nesmí zde chybět ani sociální zařízení a záchod, který musí být oddělen neprůhlednou zástěnou. Místnost je elektricky osvětlena a doplněna o signalizační zařízení. Toto zařízení je také nazýváno přivolávacím a odsouzený ho může použít pouze ze závažného důvodu, například při vzniku akutního onemocnění, požáru, při ohrožení na životě apod.

Vnitřní řád věznice zahrnuje denní rozvrh chodu věznice i programy zacházení, vybavení cel atd. Sestavuje ho ředitel dané věznice. Vnitřní řády jsou v každém zařízení téměř obdobné a liší se jen specifickými úpravami naplňování některých práv a povinností odsouzených. Musí být vždy vyvěšen na přehledném místě a odsouzený by měl být o tomto řádu informován. Je rovněž k dispozici pro návštěvníky věznice, a to v návštěvní místnosti nebo čekárně. (Matoulek, Sejkorová, 2011, s. 44)

Ve vnitřním řádu Vinařické věznice s dozorem a ostrahou je uvedeno, že skříňky a lůžka odsouzených musí být označeny jmenovkou a identifikačním kódem. Lůžko musí být udržováno neustále v čistotě a odsouzený si může do své skříňky uložit osobní věci, které však musí být řádně složeny. Z toho plyne i povinnost odsouzených, kdykoliv na vyzvání vězeňské služby umožnit nahlédnutí právě do těchto skříněk. Odsouzení mají povoleno vybavit si celu policemi, které slouží pro uložení knih, časopisů či společenských her. Na zed'

si mohou zavěsit obrazy nebo své vlastnoruční výtvary, avšak není povoleno lepení plakátů, soukromých fotek nebo obrázků. (Vězeňská služba ČR, 2011)

Bajcura dále uvádí, že cely musí být denně větrány, odsouzení dostávají čisticí a desinfekční prostředky pro udržování pořádku na celách. Pokud se v cele nachází patrová lůžka, musí být mezi nimi vzdálenost alespoň 80 cm a horní lůžko je opatřeno matrací, která nepropouští prach. Každý odsouzený dostává svoji matraci, 2 deky, podhlavník a prostěradlo. (Bajcura, 1999, str. 74-75)

Kromě vybavení musí mít odsouzení k dispozici i svůj prostor. Dle vyhlášky připadá na každého odsouzeného plocha nejméně 4 m². Výjimka může nastat pouze tehdy, pokud se překročí limit ubytovací kapacity a na jednoho odsouzeného tudíž připadne prostor menší než 4 m². (Česko, 1994) Cely jsou standardně vybaveny a splňují alespoň ty nejdůležitější požadavky odsouzených. Je velmi důležité, aby měl každý svůj prostor, a v něm alespoň částečně soukromí. Po splnění svých denních povinností mohou odsouzení v celách trávit svůj volný čas nebo odpočívat. Denní povinnosti si blíže charakterizujeme v další podkapitole.

1.4 Denní režim odsouzených

Odsouzení, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody, mají určitý **časový plán dne**. Kromě programů zacházení, které si uvedeme později, se odsouzení musí zúčastnit i dalších každodenních aktivit. Časový rozvrh je sepsán formou přílohy ve vnitřním řádu věznice. Obsahuje hlavně čas stanovený pro budíček a večerku, mezi nimi musí být prodleva minimálně 8 hodin. Je zde rovněž vymezen čas určený pro osobní hygienu, snídani, oběd a večeři. Také se zde stanovuje čas pro osobní volno, ve kterém mohou odsouzení odpočívat nebo se zúčastnit různých kulturních a duchovních činností. Denní režim odsouzených obsahuje činnosti, které jsou důležité k zajištění každodenního provozu věznice, jako je například úklid, ranní prověrky početního stavu apod. O víkendech a svátcích se čas činností liší, ovšem aktivity zůstávají téměř stejné. Zde máme ukázkou časového rozvrhu odsouzených ve věznici.

Činnost	Pracovní dny	Sobota, neděle, svátek
Budíček	4.45	6.00
os.hygiena + úklid ložnic	4.45 - 5.00	6.00 - 6.10
ranní prověrka poč.stavu	5.00 - 5.15	6.10 - 6.30
výdej snídaně	5.15 - 5.35	6.30 - 7.00
nástup ods. přítomných v odd.	6.10	6.10
úklid společných prostor	6.20 - 8.00; 17.40 - 18.55	17.40 - 18.55
práce pro vězňaci	dle pokynu zaměstnance věznice	dle pokynu zaměstnance věznice
úklid ubytovny	6.20 - 8.00	7.00 - 10.00
kontrola provedení úklidu	8.00 - 8.30	10.00 - 11.00
osobní hygiena - koupání	ST 8.00 - 10.00	SO 8.00 - 10.00
aktivity programu zacházení	8.30 - 12.00	8.30 - 12.00
výdej oběda	12.15 - 12.45	12.00 - 12.30
nákupy v prodejně	ST 12.30 - 14.00	
půjčování knih	PÁ 10.00 - 10.30	
vynesení popelnice	15.45 - 16.00	NE 9.45 - 10.00
vycházky	9.00 - 10.00	14.00 - 16.00
telefon		SO 9.00 - 11.00; NE 13.00 - 15.00
výdej večeře	17.00 - 17.30	17.00 - 17.30
osobní volno	17.30 - 19.55	8.00 - 12.00; 13.00 - 19.55
aktivity programu zacházení	17.30 - 19.55	13.00 - 19.55
nástup ods. přítomných v odd.	18.10	18.10
večerní prověrka poč.stavu	20.00 - 20.20	20.00 - 20.20
večerka - noční klid	NE - ČT 20.45 - 4.45	PÁ, SO 22:00 – 6:00 (V době návštěv PÁ, SO 21:20 – 5:20)

Tabulka 1 Denní režim věznice (Vězeňská služba ČR, 2012)

Matoulek a Sejkorová (2011, s. 48) uvádějí, že stanovené časy pro jednotlivé činnosti odsouzených jsou pouze orientační a na jejich základě vyhláší orgán věznice čas konkrétní činnosti pro jednotlivá oddělení věznice.

Do tohoto rozpisu jsou zahrnuty i ordinační hodiny lékaře, a k nim přísluší i lékárna. Dále duchovenská péče, která je podmíněna plánu duchovního. Pouze o víkendech mají odsouzení možnost používat telefon, a to za své náklady. Sledování televize je jim povoleno po skončení svých povinností, mezi něž řadíme např. programy zacházení. Uvedený rozpis je vyvěšen na nástěnce každého oddělení. (Vězeňská služba ČR, 2012)

Časový rozvrh odsouzených zahrnuje i programy zacházení, kterých se musí odsouzení povinně zúčastnit. V další kapitole se jim budeme věnovat podrobněji.

2 PROGRAMY ZACHÁZENÍ

Před nástupem do výkonu trestu se o každém odsouzeném vypracovává komplexní zpráva. Ta vzniká na základě odborného vyšetření, které provádí psychologové, zdravotníci, speciální pedagogové a další. Dokument obsahuje nejen údaje o odsouzeném, ale také zahrnuje programy zacházení, které doporučili právě tyto odborní pracovníci. Programy zacházení jsou určeny pro odsouzené, kteří vykonávají trest po dobu delší jak tři měsíce. Odsouzení se mohou rozhodnout dle svého výběru jaký program zacházení je pro ně nejvhodnější. Pokud si však nevyberou, bude jim povinně udělen minimální program zacházení, který se skládá z pracovních aktivit. (Matoulek, Sejkorová, 2011, s. 103-104)

Podle zákona č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, programy zacházení obsahují konkrétně formulovaný cíl působení na odsouzeného, metody zacházení s odsouzeným směřující k dosažení cíle a způsob a četnost hodnocení. Součástí programu je určení způsobu zaměstnávání odsouzeného, případně jeho účasti na pracovní terapii, vzdělávání anebo jiné náhradní činnosti směřující k vytvoření předpokladů pro jeho soběstačný život v souladu se zákonem.

Věznice podle svých možností nabízí právě tyto programy zacházení:

- pracovní aktivity,
- vzdělávací aktivity,
- speciálně výchovné aktivity,
- zájmové aktivity,
- aktivity z oblasti utváření vnějších vztahů.

Podle Antona Fábry (2009, s. 172) se odsouzený musí s programem zacházení seznámit a má právo zaujmout k němu své stanovisko. Přijetí programu a pozitivní součinnost odsouzeného na jeho plnění je jedním z nejvýznamnějších předpokladů účinnosti výkonu trestu odnětí svobody u každého odsouzeného.

Věznice pravidelně zpracovává a hodnotí programy zacházení. Důvodem tohoto zpracování je změna chování či jednání odsouzených v průběhu výkonu trestu. Proto je nutné tyto programy zacházení neustále aktualizovat a upravovat. Pro každou skupinu odsouzených je určena doba pro vyhodnocení právě těchto programů. Pro mladistvé je to zpravidla jednou za měsíc, ve věznicích s dohledem a dozorem se jedná o vyhodnocení 2x do měsíce. Jed-

nou za 3 měsíce ve věznici s ostrahou a ve věznici se zvýšenou ostrahou je vyhodnocování prováděno 1x za šest měsíců. Díky tomuto zpracování a vyhodnocování můžou být odsouzení přeřazeni do minimálního nebo do individualizovaného programu zacházení. (Matoulek, Sejkorová, 2011, s. 103-104) V dalších podkapitolách se seznámíme s jednotlivými programy zacházení.

2.1 Pracovní programy

Ředitel věznice rozhoduje o tom, zda bude odsouzený zařazen do pracovního programu. Pokud tak rozhodne, má odsouzený povinnost odpracovat 40 hodin týdně. Tato povinnost se však nevztahuje na osoby, které jsou starší 65 let, plně invalidní, dále na osoby, jejichž zdravotní stav neumožňuje trvalé pracovní zařazení anebo na osoby, které jsou dočasně práce neschopné. Může se stát, že odsouzený s povinností pracovat nesouhlasí. V tomto případě se jedná o porušení jeho povinností a za to ho čeká kázeňský trest. Ten může probíhat tak, že se odsouzený umístí odděleně od ostatních a to v době své pracovní doby a není mu povolena jeho zájmová činnost, která zahrnuje například sledování televize. (Česko, 1999)

Věznice vytvářejí podmínky k tomu, aby mohli být odsouzení zaměstnání v rámci vlastní podnikatelské činnosti nebo na smluvním základě s jinou podnikatelskou osobou. Věznice se formou smlouvy s určitou organizací dohodne na pracovních podmínkách odsouzeného pro výkon práce. Odsouzení jsou zařazováni do pracovního poměru dle jejich aktuálního zdravotního stavu a jejich pracovních schopností a dovedností. Ředitel věznice určuje pracovní dobu odsouzených, popřípadě může rozhodnout i o jejich práci přesčas. Jednotliví odsouzení jsou rozděleni do pracovních skupin. O tom do jaké skupiny je odsouzený zařazen a kdo nad ním bude dohlížet, rozhoduje také ředitel věznice. V rámci bezpečnosti nesmí odsouzení pracovat s výbušninami. Pokud se během své pracovní činnosti dostanou do styku s omamnými látkami je potřeba nad nimi provádět zvýšenou kontrolu. Do pracovního poměru nezařazujeme práce, které souvisí s úklidem cel nebo další činnosti které jsou určeny k zajištění provozu věznice. Odsouzení jsou povinni plnit tyto činnosti bez jakékoliv peněžité odměny. (Nedorost, 1995, s. 31-33)

Dle Bajcury (1999, s. 107) nesmí být práce pro vězně trestem, ale musí využívat jeho kvalifikace a rozvíjet pracovní návyky, nikoli na základě donucení, ale na základě svobodného zájmu.

Odměny pro odsouzené najdeme v předpise č. 365/1999 Sb. nařízení vlády o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody. Dle tohoto předpisu jsou odsouzení zařazeni do třech skupin. Každá skupina je jinak diferenciována a náleží jí jiná odměna za vykonanou práci.

- a) Do I. skupiny patří práce, které nevyžadují žádné odborné kvalifikace, za práci odsouzeným náleží odměna ve výši 4500 Kč.
- b) Do II. skupiny patří práce, pro jejichž vykonávání je potřeba vyučení v oboru, nebo jiná kvalifikace. Za tuto práci náleží odměna ve výši 6750 Kč, tedy částka o polovinu vyšší než je v I. Skupině.
- c) Do III. skupiny náleží práce, které jsou náročnější a vyžadují vyšší než úplné střední vzdělání nebo vyšší než úplné střední odborné vzdělání. Za tuto práci činí odměna ve výši dvojnásobku základní složky odměny v I. skupině, tedy 9000 Kč.

Odsouzený za svoji vykonanou práci dostává finanční odměnu. Z této odměny se odečítají srážky, které slouží:

- k úhradě výživného na nezaopatřené dítě, o srážkách na výživném rozhoduje soud, maximálně lze odečíst 30% čisté odměny odsouzeného,
- k úhradě nákladů výkonu trestu, kdy lze odečíst 30% z čisté odměny,
- k úhradě pohledávek, jež stanovil soud, jedná se o 12% z čisté odměny,
- k úhradě peněžitých trestů připadajících státu, jedná se například o náklady za trestní řízení. Lze odečíst 4% z čisté odměny.

Zbývá část pracovní odměny odsouzeného se rozdělí mezi kapesné a úložné. Kapesné tvoří 20 % jeho čisté odměny. Odsouzený však o něj může přijít, pokud mu byl z různého důvodu uložen kázeňský trest. V tomto případě se kapesné převádí na účet úložného. Zbývající 2 % se převádí na účet úložného, z něj může odsouzený poskytovat příspěvky své rodině, nebo plnit své závazky. (Matoulek, Sejkorová, 2011, s. 110-112)

Každý odsouzený má právo pracovat, pokud je k tomu zdravotně způsobilý. Pracovní programy využívá nejvíce odsouzených. Důvodem může být i fakt, že vydělané peníze mohou

odsouzení posílat svým rodinám nebo příbuzným. Mezi další programy zacházení patří i vzdělávací programy.

2.2 Vzdělávací programy

Slouží k tomu, aby si odsouzení mohli buď dokončit svoji povinnou školní docházku, ta se týká hlavně mladistvých, nebo rozšířit svoji kvalifikaci.

Vzdělávací programy zahrnují hlavně vzdělávání organizované školským zařízením věznice nebo vzdělávání vedené zaměstnanci oddělení výkonu trestu. Školským zařízením se v tomto případě rozumí střední odborné učiliště, odborné učiliště nebo učiliště. Věznice poskytují nejen vzdělávání, ale také kurzy jako například jazykové kurzy, kurzy práce s výpočetní technikou, svářečské kurzy atd. Tyto kurzy jsou zaměřené hlavně na rekvalifikaci nebo zvýšení kvalifikace. (Matoulek, Sejkorová, 2011, str. 104)

Mladiství odsouzení mají vzdělávací programy povinné. Během výkonu trestu se nezařazují do pracovních programů, ale vzdělávají se formou denního studia. (Česko, 1999)

Podle vyhlášky č. 345/1999 Sb. Ministerstva spravedlnosti ze dne 21. prosince 1999, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, z dokladů o vzdělávání odsouzených nesmí být patrné, že byly získány ve výkonu trestu. To umožňuje odsouzeným snadnější resocializaci po ukončení výkonu trestu a dále více možností uplatnění na trhu práce. Pro odsouzené, kteří jsou zařazeni ve věznici s dohledem či s dozorem může být ředitelem věznice povolen volný pohyb mimo věznice, a to v rámci docházky do školy.

Zákon dále uvádí, že věznice má vytvářet podmínky pro to, aby si odsouzení díky vzdělávání mohli zvyšovat svoji pracovní kvalifikaci a také prohlubovat svoji informovanost. (Česko, 1999)

Získání výučního listu, vysvědčení o doplnění základního vzdělání nebo osvědčení o absolvování odborného kurzu je pro odsouzené důležité z hlediska jejich lepšího zapojení do společenského života po propuštění z vězení.

Do dalších programů zacházení patří mimo jiné i speciálně výchovné a zájmové aktivity, které jsou součástí další podkapitoly.

2.3 Speciálně výchovné a zájmové aktivity

Odsouzení si mohou v rámci programu zacházení vybrat také mezi speciálně výchovnými a zájmovými aktivitami. Speciálně výchovné aktivity jakožto i zájmové aktivity jsou vedeny odbornými pracovníky. Jedná se zejména o psychology, speciální pedagogy, pedagogy volného času, terapeuty a další. Ti mají za úkol vést odsouzené a pracovat s nimi v rámci programu zacházení. (Matoulek, Sejkorová, 2011, str. 101-103)

Mezi **speciálně výchovné aktivity** můžeme zařadit aktivity, které jsou zaměřeny na zvládnutí sociálních dovedností, učení se společenskému chování, pravidel a norem. Také zde můžeme zařadit zvládnutí vlastní agresivity, protidrogovou osvětu, sociálně pedagogické poradenství atd. Dále jsou zaměřeny na sociálně právní poradenství, sociální výcvik, psychoterapii či arteterapii. Speciálně výchovné aktivity můžou probíhat formou individuální práce – ta zahrnuje hlavně krizovou, poradenskou, informativní intervenci, dále diagnostická vyšetření, sociálně právní poradenství, rozpravy s duchovní a pracovní terapii. Nebo mohou mít formu skupinové práce, ve které se jedná hlavně o různé besedy, přednášky, setkání se s pracovníky Probační a mediační služby ČR, nebo se sociálními kurátory. (Vězeňská služba ČR, 2012)

Zájmové aktivity mají zcela jiný záměr. Jsou určeny pro odsouzené a mají rozvíjet jejich schopnosti, dovednosti a vědomosti. Mezi zájmové aktivity zařazujeme převážně sportovní činnosti nebo zájmové kroužky jako jsou rybářské, hudební, výtvarné atd. V rámci rozvoje vědomostí se mohou odsouzení zúčastnit různých přírodovědných, historických nebo zeměpisných kroužků. Každá věznice vytváří své individuální aktivity dle svých možností. (Vězeňská služba ČR, 2007)

Tato kapitola pojednávala o tom, jakých programů zacházení se mohou odsouzení zúčastnit. V rámci pracovních činností si mohou vydělat své vlastní peníze, ze kterých jsou jim strhávány určité částky. Během vzdělávacího programu si mohou dokončit vzdělání nebo si rozšířit kvalifikaci a tím se lépe uplatnit na trhu práce. Speciálně výchovné a zájmové aktivity umožňují odsouzeným zvládat své vnitřní projevy a naučit se novým dovednostem a schopnostem.

Následující kapitola se bude věnovat faktorům, které negativně působí na vězně. Věznice se jim snaží předcházet, jejich výskyt zamezit, avšak v některých případech neúspěšně.

3 NEGATIVNÍ JEVY VE VĚZENÍ

Člověk, který se dostane do vězení, najednou ztrácí svůj dosavadní život. Je nucen si přivyknout a přizpůsobit se cizímu prostředí a cizím lidem. Nemá ve své blízkosti svou rodinu ani přátele. Pro odsouzeného člověka bývá odchod do výkonu trestu velmi emotivní.

Negativní jevy, které se objevují ve vězení, výrazně narušují programy zacházení, korekci chování u odsouzených a narušují snahy o odstranění nepříznivých vlastností odsouzených.

Vzniku negativních jevů ve věznici předchází mnoho faktorů. Netík, Netíková a Hájek (1997, s. 34) se shodují na tom, že životní podmínky ve věznici jsou dány vnějšími příčinami. Ty zahrnují nucenou izolaci od společnosti ve speciálních zařízeních, pro něž jsou charakteristické mříže, často minimální možnost volného pohybu, trvalá přítomnost ozbrojených dozorců apod. Ale také jsou dány vnitřními příčinami, které vyplývají ze soužití osob s různou mírou sociální deviace. Černíková (2008, s. 94-95) se s těmito faktory shoduje a klade důraz na ubytovací zázemí věznice. Vidí problém v tom, že jsou odsouzení hromadně ubytováni, a to po čtyřech nebo dokonce po deseti a více na jedné cele. Věznice nejsou moderně vybaveny a některá zařízení jsou zastaralá. Dále uvádí, že odsouzení jsou pod neustálým dohledem, což zahrnuje prohlídky cel, osobní prohlídky apod.

Díky pevně stanovenému rozvrhu – tj. pevně stanové doby budičku, večerky, jídel, vycházek atd., nemají odsouzení tolik volného času, se kterým by mohli vynakládat tak, jak by sami chtěli.

Rozvoj negativních myšlenek, postojů a emocí ovlivňuje také délka trestu odnětí svobody.

Aby odsouzený dobře zvládal podmínky, které ho čekají ve vězení, je velmi důležitá jeho **adaptace**. Ve vězeňském prostředí se jedná o tzv. **prizonizaci** - vězení domovem. Jde o přizpůsobení se všem podmínkám ve vězení a přijetí veškerých pravidel, jež jsou ve vězení nastoleny a zavedeny. Prizonizace snižuje úspěšnou reintegraci jedince do normální společnosti a má dvě složky - institucionalizaci a ideologizaci. **Institucionalizace** je výsledek adaptace na život ve vězení, přičemž výsledkem rozumíme ztrátu svobodných aktivity odsouzeného. Odsouzení si přebírají a osvojují vězeňský způsob života, který je plný pravidel a příkázání. Pro institucioanlizaci je typické předstíraná poslušnost a slušnost. Tím se rozdělují vězni na dobré a špatné. Dobrymi vězni se rozumí ti, kteří se snadno přizpůsobují normám chování a dodržují příkázání od vězeňského personálu. Špatnými vězni jsou především prvotrestaní, kteří jsou postihováni za to, že se odmítají podří-

dit tlakům, které na nich vyvíjejí ostatní odsouzení. Často se stávají oběťmi šikany, nebo je na nich páchána jiná forma násilí. Pro ostatní vězně jsou to zrádci a donašeči a snaží se je různými prostředky a způsoby zbavit. **Ideologizace** je proces přizpůsobování se normám, hodnotám, názorům a postojům, které se vytvářejí v neformálních skupinách odsouzených. Jedná se o to, že vězeň z počátku tyto hodnoty a normy přijme a povrchně je akceptuje, ale může i dojít ke ztotožnění se s těmito normami. V praxi to znamená, že se odsouzený ve vězení chová tak, jakoby se nikdy nechoval např. homosexuální styky, lhaní, šikana, intriky atd. (Černíková et al., 2008, s. 119-124)

O negativních jevech ve vězení se zmiňuje také Mařádka, který uvádí, že ve vězení je potřeba stále více psychologů a psychiatrů. Rozlišuje pojmy abnormální a anomální chování. Abnormální chování je podle něj to, které vyžaduje lékařský zásah ať už formou terapie nebo léčení. U anomálního chování je třeba intervence psychologa, pedagoga nebo vychovatele. A v tomto případě hovoříme o psychoterapii, poradenství, intervenci či terapeuticko-diagnostickém rozhovoru. (České vězeňství, 1/1995)

Během výkonu vazby může u odsouzených docházet k emociální a sensorické deprivaci. Šikanování a agrese ohrožují nejen lidskou důstojnost, ale také lidský život. Reakce na negativní jevy ve vězení můžou být následovné:

- a) Agrese orientované do okolí (heteroagrese) - jedná se fyzickou nebo verbální agresi, která je směřována proti druhé osobě. Šikany se ve vězení dopouštějí psychopatické osoby, které se buď nudí, bojují za dominanci ve skupině, nebo si chtějí dokázat svoji vlastní sílu.
- b) Agrese vůči sobě (autoagrese) - v tomto případě hovoříme o sebeobviňování, sebepoškozování, hladovkách, nebo dokonce o sebevraždách.
- c) Únik ze zatěžující situace - rozdělujeme do dvou skupin. A to únik přímý-fyzický, který probíhá prostřednictvím pokusů o útěk, nebo přiznání se k činu, který jedinec nespáchal. A únik nepřímý-psychický, který se projevuje sebeizolací, únikem do nemoci, nebo somatickými stížnostmi.
- d) Vývoj reaktivních psychických poruch - jedná se o neurotické symptomy, a to zejména bolesti hlavy, bušení srdce, bolesti na prsou, dále neschopnost soustředit se, únava, nebo strach z uzavřených či otevřených prostor. (Netík, Netíková a Hájek, 1997, s. 18-19)

V dalších podkapitolách si rozpracujeme nejčastější jevy, které narušují chod ve věznicích, programy zacházení a odklánějí řešení kriminální kariéry u odsouzených. Je velmi důležité tyto negativních jevy v rámci vězeňství pozorovat, protože bez poznání vlastností kteréhokoliv sociálního jevu nelze stanovit ani jeho prevenci.

3.1 Agrese

Agrese je v životě vážná a problematická otázka a ve vězeňském prostředí se zcela jistě znásobuje. U odsouzených, kteří jsou ve výkonu trestu, se agrese objevuje poměrně často. Může to být způsobeno aktuálními situacemi nebo také prostředím.

Agresi se zabývá Vágnerová (2014, s. 699), která ji definuje jako úmyslné jednání, jehož cílem je ublížit živým bytostem či poškozovat živý objekt. Může jít o reálný či symbolický útok, který může mít různou podobu (bití, nadávky, omezování či ničení).

Češková (2006, s. 273) říká, že agrese je všudypřítomný fenomén a expozice násilí vede k různým manifestacím (psychologickým, psychiatrickým a sociálním), právě tak jako k výskytu nového násilí. Ta dále uvádí, že agrese může souviset s abúzem alkoholu, nižším sociálním ekonomickým statusem, zneužitím v dětství a předchozím agresivním chováním.

Agrese ve vězení se objevuje hlavně mezi členy malé izolované skupiny, tedy v jednotlivých celách. Hromadné ubytování v cele může vést ke vzniku tzv. ponorkového efektu a tím zvyšovat agresivitu u jednotlivých odsouzených. Dalším důvodem ke vzniku agrese může být i pocit nudy a prázdnoty. (Vágnerová 2014, s. 707)

O agresii se zmiňuje také Pavlovský, který označuje agresivní chování v určitých situacích za přiměřené a uvádí, že každý člověk se někdy chová agresivně, například je-li sám napaden. Také se domnívá, že společnost agresii do určité míry schvaluje, jelikož některé její projevy jsou kladně oceňovány jako výraz odvahy a statečnosti.

V odborné literatuře můžeme najít různé rozdělení agrese. Jedná se například o instrumentální agresii, ve které dochází k agresii na základě dosažení konkrétního cíle, dalším typem je afektivní agrese, ta už spočívá v napadání, je impulzivní a během konfliktu může dojít k ublížení na zdraví. (Pavlovský, 2004, s. 183-184)

V penitenciárním prostředí se agrese rozděluje podle objektu a to na:

- **Agrese vězně vůči zaměstnancům** - této agresi se dopouštějí nejčastěji mladší věkové skupiny. Vzniká v rámci pokusu o útěk, kdy se jedinci snaží získat klíče, uniformu, výzbroj atd. Ve vězení se nachází stále více nájemných vrahů, členů organizovaného zločinu nebo násilníků, a proto se lze domnívat, že právě tato agrese se může stále více rozvíjet. Dále zde patří také nepřímá forma agrese, která spočívá ve vymyšlení polopравd a nepravd a osočování personálu. Tyto formy znamenají pro zaměstnance značnou psychickou zátěž.
- **Agrese mezi vězni navzájem** - vzniká mezi jednotlivými vězni, kdy hovoříme o napadení (úder rukou do tváře) nebo o hromadné rvačce. Příčin vzniku této agrese může být několik. Mezi nejčastější patří: momentální hádka, déle trvající neshody, žárlivost, dluhy, nebo šikana. I zde se setkáváme s nepřímou formou agrese, která je obdobná jako u personálu.
- **Agrese zaměstnance vůči vězňům** - s touto agresi se setkáváme v případě použití donucovacích prostředků před odvrácením útoku nebo zabránění rvačce mezi vězni apod. Aby mohli příslušníci Vězeňské služby zvládat tyto situace je pro ně velmi významný výcvik a péče o jejich psychohygienu.

Setkáváme se i s **agresí vězňů vůči majetku**, kdy odsouzení záměrně ničí zařízení cel, rozbíjí nábytek apod. Tento typ násilí může pro určité jedince sloužit jako odreakování. (Černíková et al., 2008, str. 127-129)

Agresi lze rozdělit i na *normální* a *patologickou*. Za normální agresi považujeme tu, která vzniká jako odpověď jedince na nebezpečí zvenčí. Patologická agrese již vyplývá z psychické poruchy a není přiměřenou odpovědí na nebezpečí zvenčí. Agresi můžeme také rozdělit podle intenzity, a to na:

- agresi vůlí potlačenou - což zahrnuje svírání pěstí, záškuby lícního svalstva,
- agresi verbální,
- agresi fyzickou vůči věcem,
- agresi fyzickou vůči zvířatům a lidem.

(Svoboda, Češková a Kučerová, 2006, s. 274)

Pokud se mezi odsouzenými zjistí agresivní chování, je nutno tuto skutečnost řešit a zabránit jejímu opětovnému vzniku. S eliminací agrese se můžeme setkat i v programech zacházení. V rámci psychoterapie se odsouzení učí porozumět svému vlastnímu chování

a způsobů zvládnání agresivních impulzů. Dokážou předcházet vzniku agrese a kontrolovat a ovládat své chování. Další možností zmírnění agrese je medikamentózní terapie, která spočívá v redukci agrese a je součástí psychiatrické léčby. Socioterapie je další z možností odstranění agrese a díky ní dochází k resocializaci jedinců a ke správnému způsobu chování a řešení různých problémů. (Vágnerová, 2014, s. 713-714)

Výskyt agrese ve vězeňském prostředí je naprosto normálním jevem. Je to způsobeno tím, že je odsouzený vystaven mnoha podnětům. Například nemá své soukromí, na které byl zvyklý, musí strávit určitou dobu na cele se svými spoluvězni, kde je pro ně vyhrazen malý prostor bez jakékoliv šance tento prostor opustit. Odsouzený se může potýkat s nudou, nedostatečným pohybem nebo konfliktem mezi ostatními vězni. Můžeme se pouze domnívat, že pokud by se zmenšil počet odsouzených umístěných v jedné cele, zajistilo by se více pohybových aktivit apod., mohlo by dojít ke snížení počtu agresivního chování.

3.2 Šikana

Násilí mezi vězni má velmi často podobu šikany. Ta se ve věznicích objevuje poměrně často. Vězeňská služba si nerada připouští výskyt šikany, ale je nutné tuto skutečnost brát v potaz a snažit se ji podchytit hned v počátku

Šikanou se zabývá mnoho autorů, můžeme uvést například Černíkovou (2008, s. 130) která definuje šikanu jako násilné ponižující chování jednotlivce nebo skupiny vůči slabšímu jedinci, který nemůže ze situace uniknout a není schopen se účinně bránit. Spurný (1996, s. 114) se taktéž zabývá šikanou a vyzdvihuje i její negativní následky. Podle něj je šikana projev patologických interpersonálních vztahů, vyvolávající u oběti obvykle déleodobější, stupňující se psychické zatížení a snahu uniknout ze situace jakýmkoliv způsobem. Výjimkou nejsou ani pokusy o únik trvalý, jednou provždy (suicidální, sebevražedné pokusy).

Šikana se neobjevuje jen ve vězení, ale také ve škole nebo na pracovištích. Její výskyt je podmíněn mnoha faktory. Jedním z nich může být osobnost pachatele a jeho agresivní chování. Mezi další faktory patří například sociální klima, tedy prostředí věznice, ale také je tvořeno lhostejností a nevšímavostí okolí. Agresoři si chtějí dokázat své postavení před jednotlivci nebo ve skupině, a tím se snaží zvýšit si své sebevědomí, mají potřebu se zviditelnit. Oběť může být napadána slovně, fyzicky nebo psychicky. Během šikany se může

cítit bezmocně, osamoceně nebo odstrčeně a tím klesá i obranyschopnost oběti. (Spurný, 1996, s.114-115)

Stejně jako v případě agrese může být šikana ve vězení zapříčiněna vlivem omezených pohybových aktivit u odsouzených, nakupením lidí v malém prostoru a tím i pocitem napětí, který vyplývá ze ztráty soukromí. Osoby, které se ve vězení setkávají se šikanou, můžeme rozdělit do čtyřech skupin, z nichž každá vytváří svoji roli. Jako první můžeme hovořit o:

- **roli neformálního vůdce**, který má sklon k násilí, a to zejména slabších jedinců. Ostatní spoluvězně využívá k tomu, aby uspokojil své potřeby. Vyznačuje se fyzickou silou, bezohledností a necitlivostí vůči různým stresům. Dále hovoříme o
- **roli dělesloužícího, neboli kmeta**, který je zkušený, zcela adaptovaný na podmínky ve vězení, a to z důvodu jeho doby strávené ve vězení. Do třetí skupiny patří
- **role řadového příslušníka skupiny** - který má vymezené práva a povinnosti, které mu určuje jak vězeňský řád, tak i jeho vůdce. V posledním případě hovoříme o
- **roli outsidera** - také nazýván otrok, který je slabý, znevýhodněný, nezkušený atd. Je zde vysoká pravděpodobnost, že se stane obětí šikany. Je podřízen vůdcem skupiny a někdy se z něj stává i obětní beránek. O jeho týrání se často nikdo nedozví, jelikož není dostatečně silný na to, aby o šikaně promluvil, má strach si stěžovat, a proto raději mlčí. (Vágnerová, 2014, s.750-751)

Setkávám se s rozdělením šikany na přímou a nepřímou. **Přímá šikana** vypovídá o fyzickém násilí, jako je způsobování bolesti bitím, kopáním, bodáním apod. Zahrnujeme do ní také slovní napadání, jako jsou nadávky, nebo zotročování. V případě zotročování musí oběť plnit úkoly, které mu agresor nařizuje. Většinou se jedná o úkoly, které jsou ponižující nebo zakázané. **Nepřímá šikana** spočívá v sociální izolaci, kdy jedince ostatní neberou na vědomí, nemluví s ním, nebo je vylučován z činností skupiny. (Říčan, Janošová, 2010, s. 21-22)

Téměř každý odsouzený se snaží vyvarovat negativním jevům, které na něj ve věznicích působí. Ne každý jedinec je však dostatečně silný na to, aby jim předcházel. Úkolem VS je nejenom dbát na pořádek ve věznici, ale také dohlížet na odsouzené a zamezit riziku vzniku šikany. Bohužel se šikana objevuje i ze strany personálu, je málokdy odhalena a následně odstraněna. Počet šikanovaných každoročně roste, a to nejenom za zdmi vězni-

ce. Je také na nás ostatních, zda si této skutečnosti budeme všimnout a budeme ji řešit, nebo k ní budeme lhostejní.

3.3 Drogy

Drogy jsou dalším významným fenoménem, který se objevuje v českých věznicích. Některé věznice se netají tím, že se u nich vyskytují drogy. Ovšem skutečnost, že drogy do věznice pronikají, je třeba razantně řešit.

Drogou nazýváme jakoukoliv látku, která mění naše vědomí. Můžeme ji nahradit i jiným termínem a to psychoaktivní látkou neboli substancí. V tomto případě se jedná o látku, která ovlivňuje duševní procesy (kognitivní, afektivní aj.) Můžeme se také setkat s pojmem psychotropní látka, která je spojena s možným rizikem vyvolání závislosti. Nejčastěji však používáme termín droga. (Pavlovský, 2004, s. 50)

Existuje mnoho důvodů, proč odsouzení ve vězení zneužívají drogy. Nejčastějším důvodem bývá drogová závislost odsouzeného ještě před výkonem trestu. Velkou roli zde hraje také skupinový tlak, odsouzený nechce vynikat nad ostatními a raději drogu vyzkouší, aby „zapadl“ do kolektivu. Odsouzení si uvědomují, že stráví většinu času ve vězení, což může být pro ně velmi deprimující a stereotypní. Právě užitím drogy alespoň na chvíli zapomenou na své problémy a na prostředí věznice, které je obklopuje. Mezi další důvody proč odsouzení užívají drogy můžeme zařadit i pocit nudy, snahu o únik z reality či vyvolání neobvyklých zážitků. (Černíková et al., 2008, s. 137-138)

Netík (1997, s. 72) se domnívá, že rozvoj abúzu návykových látek nepochybně podporuje také samotný výkon trestu odnětí svobody, především sama vězeňská subkultura. Z toho hlediska můžeme rozdělit vězně podle jejich vztahu k drogám. Jedná se o tyto skupiny:

- a) vězeň, který před nástupem do výkonu trestu drogu nezneužíval a nechce se tomu naučit ani ve vězení,
- b) vězeň, který před nástupem do výkonu trestu drogu zneužíval, ale chce se léčit,
- c) vězeň, který před uvězněním drogu nezneužíval, ale hrozí riziko, že právě ve vězení začne,

- d) vězeň, který byl závislý na drogách již před nástupem do výkonu trestu a chce v tom pokračovat i nadále,
- e) vězeň s nařízenou ochrannou léčbou - protitoxikomanická, protialkoholní atd. (Černíková et al., 2008, s. 139)

Drogová závislost ve věznicích zapříčiňuje také sociálně patologické jevy, jako je šikana, agrese, hromadné vzpoury atd. Drogy nejenom poškozují zdraví odsouzeného, ale také se podílejí na snížení výchovného působení, narušování pořádku, kázně a také na ovlivňování jiných odsouzených. Pro věznice je velmi důležité, aby se výskyt drog eliminoval.

Významný důraz musí věznice dbát na prevenci a právě proto se zřizují **poradny drogové prevence**. Ty se skládají z odborných lékařů, speciálních pedagogů, psychologů aj. Jejich úkolem je realizovat preventivní opatření, pomoci drogově závislým a poskytovat odborné poradenství. Odsouzení se stávají členy poradny drogové prevence na základně vlastní žádosti. Jejich účast se zařazuje do programu zacházení.

Dále se zřizují tzv. **bezdrogové zóny**. Jsou určeny pro osoby, kteří nebyli a nejsou uživateli drog. Primárně zde řadíme odsouzené, kteří jsou ve výkonu trestu poprvé, nebo mladistvé. Díky bezdrogovým zónám dochází k zamezení styku s drogami a dalším sociálním rizikům spojenými se vznikem závislosti. Do bezdrogové zóny mohou být zařazeni i odsouzení, kteří užívali drogy a nyní se pokoušejí o dobrovolnou abstinenci. Nejen drogy, ale také **kouření** značně souvisí s užíváním návykových látek. Kouření je mezi odsouzenými velmi rozšířeno. Kuřivo si odsouzení mohou koupit ve vězeňské prodejně. Pro kuřáky jsou vyhrazeny místa, kde mají povolenou kouřit tzv. kuřárny. V celách, společenských prostorách, WC atd. je kouření přísně zakázáno. Tyto zákazy bývají častokrát porušovány a hrozí za ně kázeňský trest. (Matoulek, Sejkorová, 2011, s. 153-154)

V České republice je přibližně 41 300 osob závislých na drogách. Z toho bylo pod vlivem drog spácháno asi 15 % trestných činů. (drogový informační server, 2012) Počet lidí, kteří jsou závislí na drogách, každoročně roste, a to i za zdmi věznice. Záleží na každé věznici zvláště, jak se s tímto problémem vypořádá. Všeobecně je třeba si problém drog uvědomovat, nesnažit se tuto problematiku bagatelizovat, je nutno s ní počítat a postupně eliminovat její výskyt, a to nejen ve věznicích.

3.4 Sebepoškozování

V poslední podkapitole se budeme zabývat sebepoškozováním. Podle Vágnerové (2012, s. 436) je sebepoškozování záměrné autoagresivní jednání, které lze chápat jako nepřiměřenou reakci na neovladnutý stres. Jeho cílem není smrt, ale dosažení úlevy od nesnesitelného napětí. Stejně jako v předchozích případech i zde hraje velkou roli prostředí věznic. Odsouzení se mohou cítit stísněně, izolovaně od okolí, nebo na ně může být vyvíjen tlak v průběhu uvěznění.

Motivací pro sebepoškozování mohou být i výčitky svědomí odsouzeného, který spáchal závažný trestný čin, citové vydírání rodiny či lítostivé chování. (Černíková et al., 2008, s. 132-133)

Odsouzení, kteří mají sklon k sebepoškozování, mohou dále být i oběťmi psychického, fyzického nebo sexuálního násilí, a díky sebepoškozování se snaží svůj traumatizující zážitek něčím vykompenzovat. Nejenom trauma, ale i psychotické látky mohou vést k sebepoškozování. Sebepoškozování se také objevuje u lidí, kteří trpí různými psychickými poruchami jako např. obsedantně-kompulzivní poruchou, posttraumatickou stresovou poruchou aj.

Jsou známé i případy, kdy se odsouzení sebepoškozovali záměrně. Převážně v minulosti odsouzení polykali různé předměty, jako jsou lžice, sklo, žiletky apod. Důvodů mohlo být několik, například to, že chtěli na sebe upozornit, nebo se dostat na jinou celu, popřípadě využít změnu prostředí ke svému útěku. (kriminalistika, 2012)

Mezi nejčastější druhy sebepoškozování ve věznicích patří: pořezání zápěstí pomocí skla nebo žiletky, polykání různých předmětů jako jsou knoflíky, hřebíky, svírací špendlíky apod. Dalším druhem sebepoškozování je intoxikace léky, vyvolání infekční nemoci nebo úmyslné způsobování hnisavých zánětů například píchání vlastních slin pod kůži apod. (Černíková et al., 2008, s. 132-133)

O sebevražedném jednání můžeme hovořit také jako o závislosti. Silné negativní pocity navodí u odsouzeného myšlenky na ublížení si. Ten se snaží těmito myšlenkám vyvarovat, avšak neúspěšně a proto si způsobuje bolest. Poté dojde k uvolnění napětí a zlepšení emočního ladění. Tento proces se neustále opakuje, stejně jako v případě jiných návykových projevů.

Pro léčbu sebepoškozování se používá psychoterapie. Ta je zaměřena hlavně na snížení sebezraňování a zvládnání negativních emocí. Cílem je, aby si odsouzený uvědomil příčinu svého jednání a snažil se dát opět svůj život do pořádku. (Vágnerová, 2012, s. 464-465)

V této teoretické části jsme se zabývali životními podmínkami odsouzených k výkonu trestu z pohledu odborné literatury, zákonů apod. V praktické části se budeme zabývat jak tuto problematiku vidí veřejnost.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DESIGN VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V České republice se počet odsouzených ve věznicích neustále zvyšuje. Tento problém může značně souviset i s malou informovaností potenciálních recidivistů. Pachatelé, kteří se dopouštějí kriminálního jednání, před svým uvězněním netuší, co je za zdmi věznice čeká. Teprve až po nástupu do věznice se seznamují s chodem věznice, se svými právy, povinnostmi a programy zacházení. Veřejnost není dostatečně informovaná o tom, jak to ve věznicích chodí, ať už díky málo informacím, které se k nim dostávají, nebo díky nezájmu o tuto problematiku. Zkreslený pohled jim mohou poskytnout také média, které se o životě za zdmi věznice věnují jen povrchně. Můžeme pouze polemizovat o tom, že větší zájem a informovanost o tuto problematiku, může mít za následek snížení kriminality a tím i snížení počtu odsouzených v českých věznicích.

Ve výzkumném šetření se budeme zabývat, jak je veřejnost informovaná o životních podmínkách odsouzených v českých věznicích.

4.1 Vymezení výzkumných cílů

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat životní podmínky vězňů v České republice. A získaná data porovnat s názorem veřejnosti.

Dílčí cíle:

1. Zjistit, zda je veřejnost informovaná o životních podmínkách vězňů.
2. Zjistit, zda je veřejnost informovaná o vyskytujících se negativních jevech ve věznicích.
3. Zjistit postoj veřejnosti k odsouzeným.
4. Zjistit názor veřejnosti na pevný režim ve vězení.
5. Zjistit názor veřejnosti na denní aktivity odsouzených.

4.2 Vymezení výzkumných otázek

Výzkumné otázky vycházejí ze stanovených výzkumných cílů. Hlavní výzkumnou otázkou je zjistit, jaký je názor veřejnosti na životní podmínky vězňů v České republice?

Dílčí výzkumné otázky:

1. Jaká je informovanost veřejnosti o životních podmínkách vězňů?
2. Jaká je informovanost veřejnosti o vyskytujících se negativních jevech ve věznicích?
3. Jaký je postoj veřejnosti k odsouzeným?
4. Jaký je názor veřejnosti na pevný režim ve vězení?
5. Jaký je názor veřejnosti na denní aktivity ve vězení?

4.3 Pojetí výzkumného šetření

Pro samotný výzkum jsme zvolili kvantitativní metodu, formou dotazníkového šetření, který je zaměřen na názory veřejnosti.

Ke sběru dat jsme použili písemnou formu dotazování. Chráska (2007, s. 169) uvádí, že dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba odpovídá písemně. Díky dotazníku můžeme rychle sesbírat data a informace. Pro samotný výzkum byl zvolen anonymní dotazník, který se skládá ze 17 otázek. Při sestavování dotazníku jsme se snažili uvádět srozumitelné a jasně kladené položky. Dotazník byl rozesílán formou internetových stránek Survio a Vyplňto, ale také osobní formou. Před samotným vyplněním dotazníku se respondenti seznamují s průvodním textem, ve kterém je popsána zaměřenost dotazníku a následné instrukce k jeho vyplnění. Prvních 10 položek v dotazníku je soustředěno informativnost veřejnosti a jejich pohled na to, jak vidí současný život v českých věznicích. Druhá část dotazníku zjišťuje názor veřejnosti na tuto problematiku.

Dotazníkové šetření probíhalo v měsících prosinec až únor. Celkem jsme získali 250 respondentů.

Zpracování dat proběhlo v těchto fázích:

1. rozesílání dotazníků
2. sběr dotazníků
3. četnosti jednotlivých odpovědí
4. vytváření grafů a tabulek

5. vyhodnocení

Celý dotazník předkládáme v příloze PI.

4.4 Výzkumný soubor

Pro výzkumný soubor jsme zvolili dostupný výběr, tedy širokou veřejnost. Výběr probíhal metodou sněhové koule a díky této metodě jsme získali celkem 250 respondentů.

5 ANALÝZA DAT

V následující podkapitole budeme prezentovat výsledky, které vyplývají z dotazníkového šetření. Nejprve uvedeme název položky v dotazníku, následně si stanovíme nulové a alternativní hypotézy, rozpracujeme v tabulkách test dobré shody chí-kvadrát a poté graficky zhodnotíme jednotlivé odpovědi respondentů.

Otázka č. 1: Myslíte si, že je společnost dostatečně informovaná o životních podmínkách vězňů?

H₀: mezi četnostmi odpovědí respondentů na informovanost o životních podmínkách vězňů neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na informovanost o životních podmínkách existuje statisticky významný rozdíl

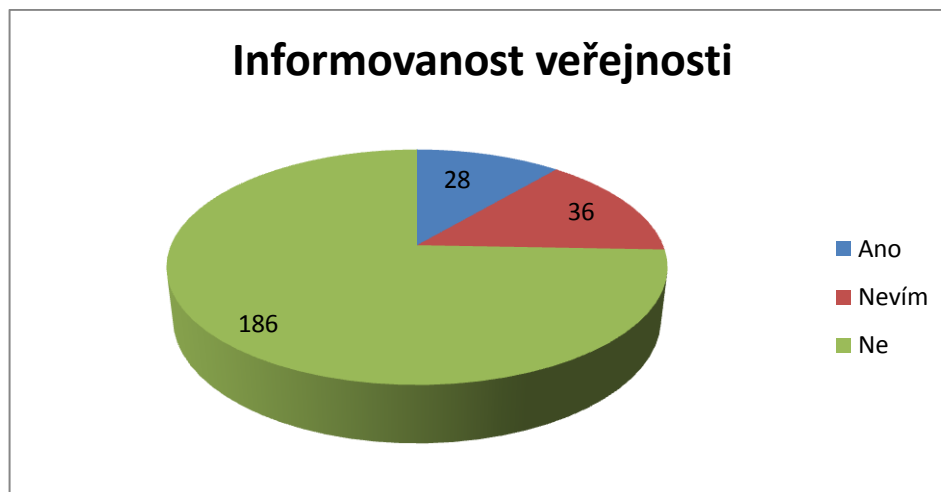
	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	28	83,33	-53,33	3061,4	36,74
NE	186	83,33	102,67	10541,13	126,50
NEVÍM	36	83,33	-47,33	2240,13	26,88

Tabulka 2 Informovanost veřejnosti

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 190,12$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991 < \chi^2 = 190,12$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H₀ a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce I – Informovanost veřejnosti

Na tuto otázku se více jak polovina, tedy 186 respondentů domnívá, že společnost není dostatečně informovaná. Dalších 36 respondentů neví odpověď na tuto otázku. A zbylých 28 respondentů odpovědělo negativně.

Otázka č. 2: Myslíte si, že má společnost předsudky vůči vězněným osobám?

H₀: mezi četnostmi odpovědí respondentů na předsudky vůči vězněným osobám neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na předsudky vůči vězněným osobám existuje statisticky významný rozdíl

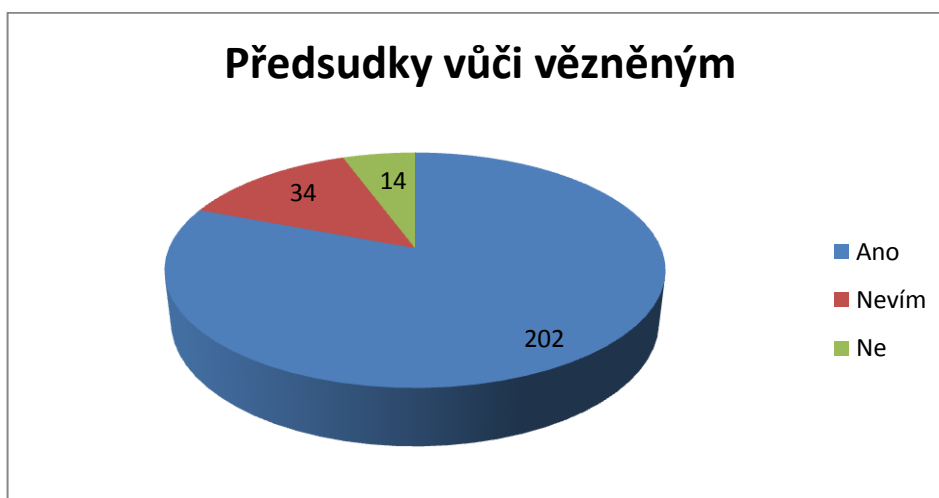
	P	O	(P-O)	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	202	83,33	118,67	14082,57	169
NE	14	83,33	-69,33	4806,65	57,68
NEVÍM	34	83,33	-49,33	2433,45	29,20

Tabulka 3 Předsudky

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 256,08$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991 < \chi^2 = 256,08$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce II Předsudky vůči vězněným

Podle výsledků se 202 respondentů shoduje s tím, že společnost má předsudky vůči vězněným osobám. Nerozhodně se vyjádřilo 34 respondentů a zbylých 14 se vyjádřilo negativně.

Otázka č. 3: Setkali jste se s někým, kdo byl odsouzen, popř. ve vězení?

H_0 : mezi četnostmi odpovědí na setkání s odsouzenou osobu neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A : mezi četnostmi odpovědí na setkání s odsouzenou osobou existuje statisticky významný rozdíl

	P	O	P-O	$(P-O)^2$	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	164	83,33	80,67	6507,65	78,09
NE	77	83,33	-6,33	40,07	0,48
NEVÍM	9	83,33	-74,33	5524,95	66,30

Tabulka 4 Setkání s odsouzeným

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 144,87$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05(2)} = 5,991 < \chi^2 = 144,87$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce III Setkání s vězněnou osobou

Z výsledků vyplývá, že celkem 164 respondentů se někdy setkala s odsouzenou osobou. Dalších 77 uvádí, že se s nikým takovým ještě neseťkalo. A 7 respondentů neví, zda se s odsouzenou osobou někdy setkalo.

Otázka č. 4: Myslíte si, že mají odsouzení dostatek pohybových aktivit?

H_0 : mezi četnostmi odpovědí respondentů na pohybové aktivity odsouzených neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A : mezi četnostmi odpovědí respondentů na pohybové aktivity odsouzených existuje statisticky významný rozdíl

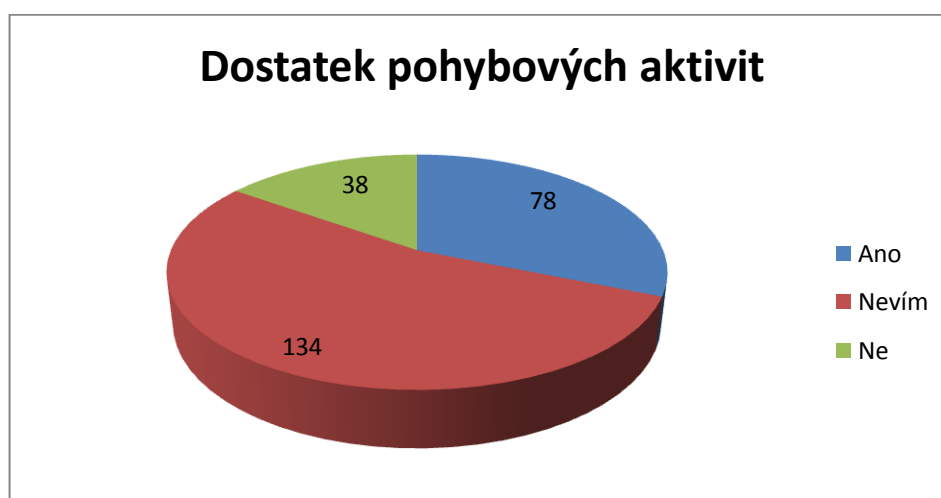
	P	O	P-O	$(P-O)^2$	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	78	83,33	-5,33	28,41	0,34
NE	38	83,33	-45,33	2054,81	24,66
NEVÍM	134	83,33	50,67	2367,45	30,81

Tabulka 5 Pohybové aktivity

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 55,81$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991 < \chi^2 = 55,81$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce IV Dostatek pohybových aktivit

Dle těchto výsledků 134 respondentů nezná odpověď na tuto otázku. Oproti tomu 78 respondentů si myslí, že odsouzení mají dostatek pohybových aktivit. A zbylých 38 z nich označilo odpověď ne.

Otázka č. 5: Nařídili byste odsouzeným povinně se zúčastnit programu zvládání agrese a řešení konfliktních situací?

H_O: mezi četnostmi odpovědí respondentů na povinnou účast v programu zvládání agrese neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na povinnou účast v programu zvládání agrese existuje statisticky významný rozdíl

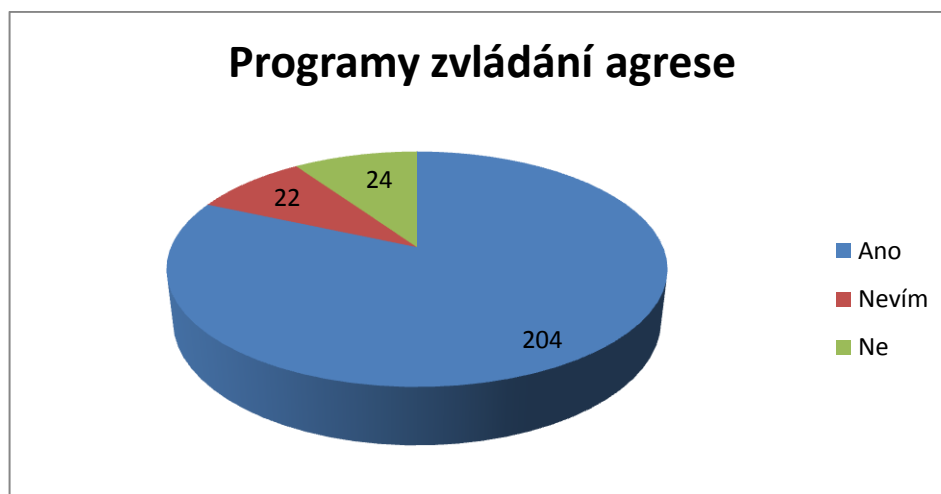
	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	204	83,33	120,67	14561,25	174,74
NE	24	83,33	-59,33	3520,05	42,24
NEVÍM	22	83,33	-61,33	3761,37	45,14

Tabulka 6 Zvládání agrese

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 262,12$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991 < \chi^2 = 262,12$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_O a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce V Programy zvládnání agrese

Převážná většina respondentů, konkrétně 204 z nich, odpovědělo na tuto otázku kladně. Odpověď ne označilo 24 respondentů a zbylých 22 označilo odpověď nevím

Otázka č. 6: Myslíte si, že se ve vězení vyskytují drogy?

H₀: mezi četnostmi odpovědí respondentů na výskyt drog ve věznicích neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na výskyt drog ve věznicích existuje statisticky významný rozdíl

	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	190	83,33	106,67	11378,49	136,55
NE	15	83,33	68,33	4668,99	56,03
NEVÍM	45	83,33	-38,33	1469,19	17,63

Tabulka 7 Výskyt drog

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 210,21$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05(2)} = 5,991 < \chi^2 = 210,21$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce VI Výskyt drog ve vězení

Dle výsledků se 190 respondentů shoduje s kladnou odpovědí. Dalších 45 respondentů neví, zda se ve věznicích drogy vyskytují a pouhých 15 respondentů se vyjádřilo negativně.

Otázka č. 7: Myslíte si, že se ve vězení objevuje šikana?

H_0 : mezi četnostmi respondentů na výskyt šikany ve vězení neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A : mezi četnostmi respondentů na výskyt šikany ve vězení existuje statisticky významný rozdíl

	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	218	83,33	134,67	18136,01	217,64
NE	3	83,33	-80,33	6452,91	77,44
NEVÍM	29	83,33	-54,33	2951,75	35,42

Tabulka 8 Objevující se šikana

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 330,5$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05(2)} = 5,991 < \chi^2 = 330,5$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce VII Výskyt šikany ve vězení

Z výsledků vyplývá, že 218 respondentů souhlasí s tím, že se šikana ve věznicích vyskytuje. Dalších 29 nezná odpověď na tuto otázku a zbývajících 3 respondenti se ztotožňují s odpovědí ne.

Otázka č. 8: Myslíte si, že mají vězni v cele dostatečný prostor?

H₀: mezi četnostmi respondentů na dostatečný prostor ve věznicích neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi respondentů ve věznicích existuje statisticky významný rozdíl

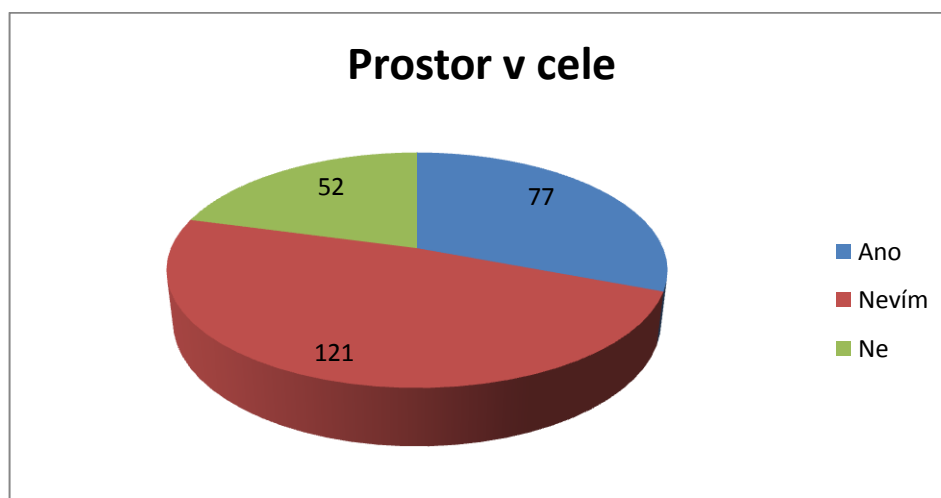
	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	77	83,33	-6,33	40,07	0,48
NE	52	83,33	-31,33	981,57	11,78
NEVÍM	121	83,33	37,67	1419,03	17,03

Tabulka 9 Prostor v cele

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 29,29$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05(2)} = 5,991 < \chi^2 = 29,29$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H₀ a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce VIII Prostor v cele

Na tuto otázku byla zastoupena nejvíce odpověď nevíím a tu zvolilo celkem 121 respondentů. Dalších 77 se přiklání ke kladné odpovědi a zbylých 52 se vyjádřilo negativně.

Otázka č. 9: Myslíte si, že jsou vězni vůči sobě agresivní?

H_O: mezi četnostmi odpovědí respondentů na objevující se agresi ve vězení neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na objevující se agresi ve vězení existuje statisticky významný rozdíl

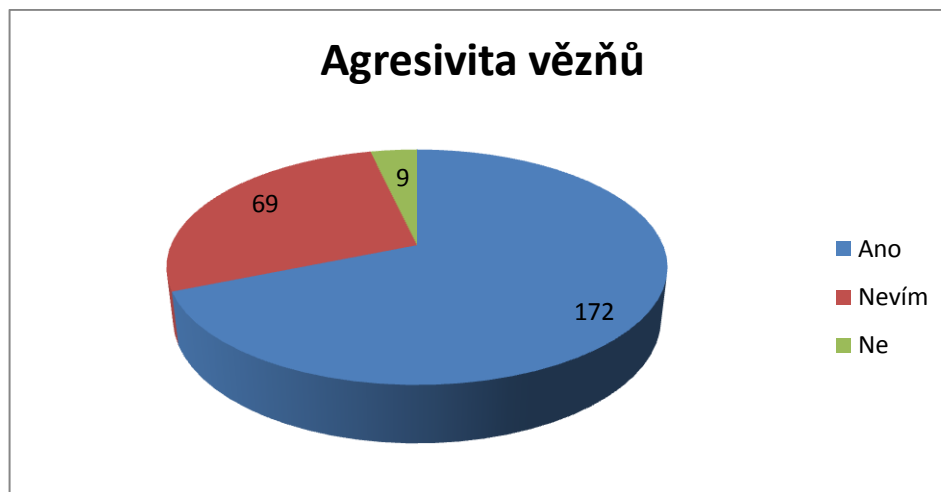
	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	172	83,33	88,67	7862,37	94,35
NE	9	83,33	-74,33	5524,95	66,30
NEVÍM	69	83,33	-14,33	205,35	2,46

Tabulka 10 Agrese vůči ostatním vězňům

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 163,11$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991 < \chi^2 = 163,11$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_O a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce IX Agresivita vězňů

Z výzkumu vyplývá, že 172 respondentů se ztotožňuje s kladnou odpovědí. Ostatních 69 označilo odpověď nevíím. A pouze 9 respondentů se nedomnívá, že jsou vězni vůči sobě agresivní.

Otázka č. 10: Myslíte si, že se odsouzení záměrně sebepoškozují?

H₀: mezi četnostmi odpovědí respondentů na záměrné sebepoškozování vězňů neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na záměrné sebepoškozování vězňů existuje statisticky významný rozdíl

	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
ANO	82	83,33	-1,33	1,77	0,02
NE	35	83,33	-48,33	2335,79	28,03
NEVÍM	133	83,33	49,67	2467,11	29,61

Tabulka 11 Záměrné sebepoškozování

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 57,66$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 2 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991 < \chi^2 = 57,66$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce X Záměrné sebepoškozování

V prováděném šetření byla respondenty nejčastěji označena odpověď 'nevím', se kterou se ztotožňuje 133 respondentů. Dalších 82 respondentů se přiklání ke kladné odpovědi a 35 se vyjádřilo negativně.

Otázka č. 11: Odsouzení mají hodně volného času.

H_0 : mezi četnostmi odpovědí respondentů na volný čas odsouzených neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A : mezi četnostmi odpovědí respondentů na volný čas odsouzených existuje statisticky významný rozdíl

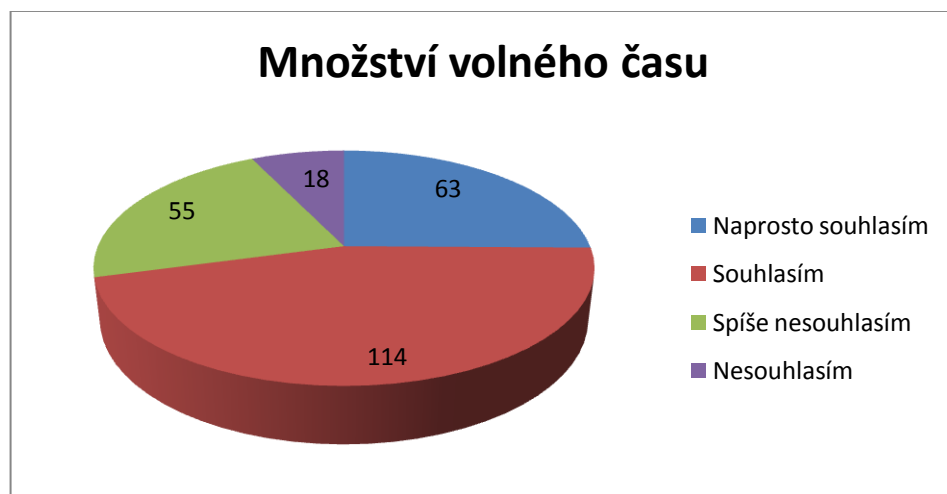
	P	O	P-O	$(P-O)^2$	$\frac{(P-O)^2}{O}$
NAPROSTO SOUHLASÍM	63	62,5	0,5	25	0,4
SOUHLASÍM	114	62,5	51,5	2652,25	42
SPÍŠE NESOUHLASÍM	55	62,5	-7,5	56,25	0,9
NESOUHLASÍM	18	62,5	-44,5	1980,25	31,68

Tabulka 12 Volný čas

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 74,98$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 3 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(3) = 7,815 < \chi^2 = 74,98$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce XI Množství volného času

Na tuto otázku respondenti volili jednu z nabízených možností. Nejvíce byla zvolena varianta souhlasím, kterou označilo 114 respondentů. Naopak 18 respondentů s tímto výrokiem nesouhlasí.

Otázka č. 12: Odsouzení se ve vězení nudí.

H_O: mezi četnostmi odpovědí respondentů na vyskytující se nudu ve vězení neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na vyskytující se nudu ve vězení existuje statisticky významný rozdíl

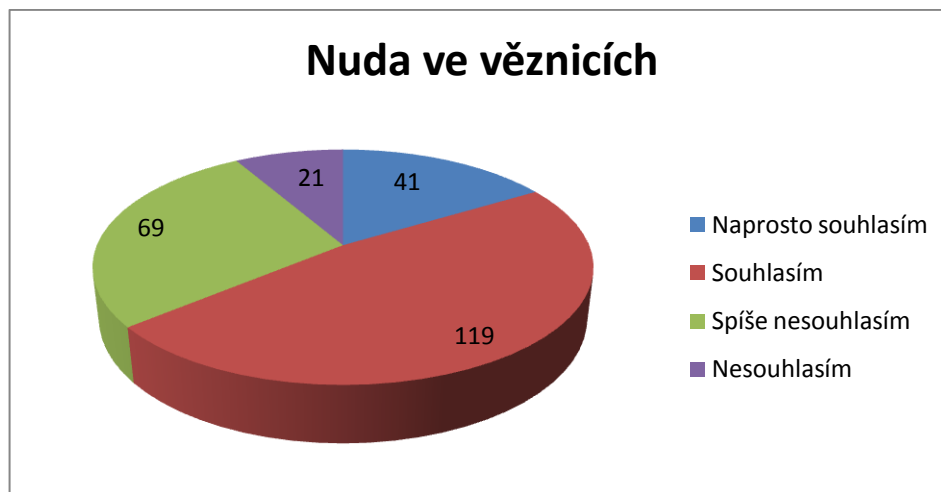
	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
NAPROSTO SOUHLASÍM	41	62,5	-21,5	462,25	7,39
SOUHLASÍM	119	62,5	56,5	3192,25	51,07
SPIŠE NESOUHLASÍM	69	62,5	6,5	42,25	0,67
NESOUHLASÍM	21	62,5	-41,5	1722,25	27,55

Tabulka 13 Nuda ve vězení

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 86,68$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 3 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05(3)} = 7,815 < \chi^2 = 86,68$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_O a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce XII Nuda ve věznicích

Z následujícího grafu vyplývá, že 119 respondentů s tímto výrokiem souhlasí a naopak 21 respondentů se domnívá, že nuda se u odsouzených nevyskytuje.

Otázka č. 13: Soukromá korespondence vězňů podléhá kontrole vězeňské služby.

H₀: mezi četnostmi odpovědí respondentů na kontrolu vězeňské korespondence neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na kontrolu vězeňské korespondence existuje statisticky významný rozdíl

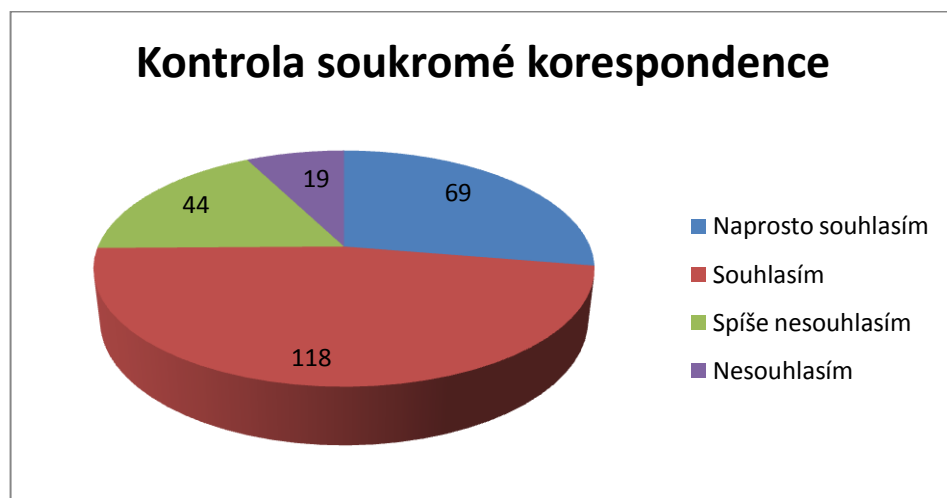
	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
NAPROSTO SOUHLASÍM	69	62,5	6,5	42,25	0,68
SOUHLASÍM	118	62,5	55,5	3080,25	49,28
SPIŠE NESOUHLASÍM	44	62,5	-18,5	342,25	5,48
NESOUHLASÍM	19	62,5	-43,5	1892,25	30,28

Tabulka 14 Kontrola soukromé korespondence

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 85,72$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 3 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05(3)} = 7,815 < \chi^2 = 85,72$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce XIII Kontrola soukromé korespondence

Jak je z grafu patrné, pro tuto otázku byla nejčastěji zvolena odpověď souhlasím, kterou označilo 118 respondentů. Další zastoupení měla odpověď naprosto souhlasím, kterou označilo 69 respondentů. S tímto výrokem nesouhlasí 19 respondentů a 44 z nich označilo odpověď spíše nesouhlasím.

Otázka č. 14: Odsouzení musí plnit příkazy zaměstnanců věznic.

H_0 : mezi četnostmi odpovědí respondentů na plnění příkazů VS neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A : mezi četnostmi odpovědí respondentů na plnění příkazů VS existuje statisticky významný rozdíl

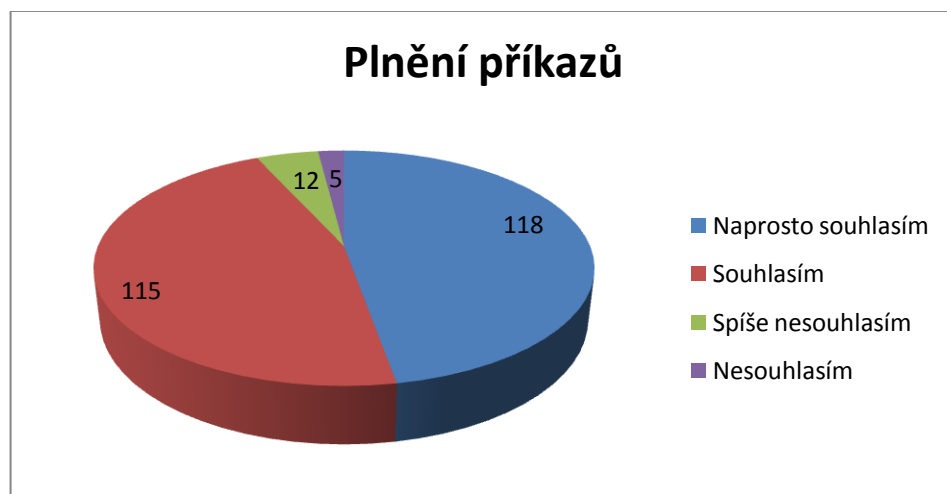
	P	O	P-O	$(P-O)^2$	$\frac{(P-O)^2}{O}$
NAPROSTO SOUHLASÍM	118	62,5	55,5	3080,25	49,28
SOUHLASÍM	115	62,5	52,5	2756,25	44,1
SPÍŠE NESOUHLASÍM	12	62,5	-50,5	2550,25	40,80
NESOUHLASÍM	5	62,5	-57,5	3306,25	52,9

Tabulka 15 Plnění příkazů

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 187,08$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 3 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(3) = 7,815 < \chi^2 = 187,08$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce XIV Plnění příkazů

Největší zastoupení bylo v kladných odpovědích, kterou zvolilo 233 respondentů. A pouhých 17 respondentů s tímto výrokem nesouhlasí.

Otázka č. 15: Odsouzení se musí podrobit osobním prohlídkám a prohlídkám osobních věcí.

H_O: mezi četnostmi odpovědí respondentů na osobní prohlídky ve vězení neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na osobní prohlídky ve vězení existuje statisticky významný rozdíl

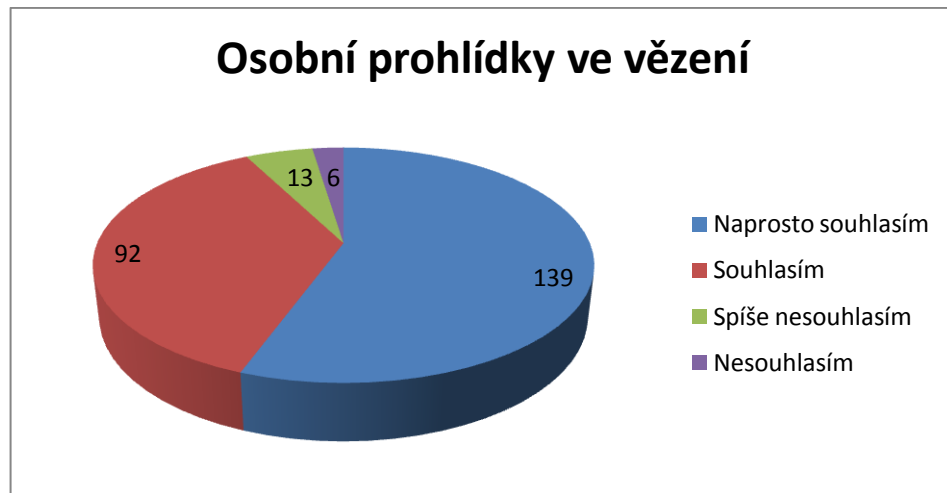
	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
NAPROSTO SOUHLASÍM	139	62,5	76,5	5852,25	93,64
SOUHLASÍM	92	62,5	29,5	870,25	13,92
SPÍŠE NESOUHLASÍM	13	62,5	-49,5	2450,25	39,20
NESOUHLASÍM	6	62,5	-56,5	3192,25	51,08

Tabulka 16 Osobní prohlídky

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 197,84$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 3 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(3) = 7,815 < \chi^2 = 197,84$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_O a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce XV Osobní prohlídky ve vězení

S tímto výrokem naprostou souhlasí 139 respondentů. Negativní odpověď označilo pouze 6 respondentů.

Otázka č. 16: Odsouzení si mohou ve vězení dokončit školní docházku, nebo se vyučit v oboru.

H₀: mezi četnostmi odpovědí respondentů na dokončení školní docházky ve vězení neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A: mezi četnostmi odpovědí respondentů na dokončení školní docházky ve vězení existuje statisticky významný rozdíl

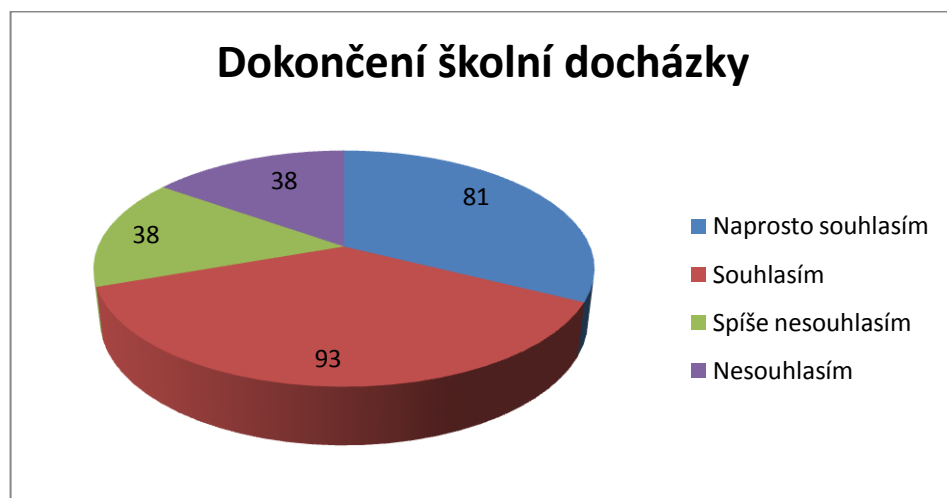
	P	O	P-O	(P-O) ²	$\frac{(P-O)^2}{O}$
NAPROSTO SOUHLASÍM	81	62,5	18,5	342,25	5,48
SOUHLASÍM	93	62,5	30,5	930,25	14,89
SPÍŠE NESOUHLASÍM	38	62,5	-24,5	600,25	9,60
NESOUHLASÍM	38	62,5	-24,5	600,25	9,60

Tabulka 17 Dokončení školní docházky

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 39,57$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 3 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(3) = 7,815 < \chi^2 = 39,57$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce XVI Dokončení školní docházky

Pro tuto otázku byla nejčastěji volena odpověď souhlasím. Varianty spíše nesouhlasím a nesouhlasím měli stejné zastoupení, tedy 38 respondentů.

Otázka č. 17: Odsouzení ztrácí ve vězení soukromí a intimitu.

H_0 : mezi četnostmi odpovědí respondentů na ztrátu soukromí a intimity ve vězení neexistuje statisticky významný rozdíl

H_A : mezi četnostmi odpovědí respondentů na ztrátu soukromí a intimity ve vězení existuje statisticky významný rozdíl

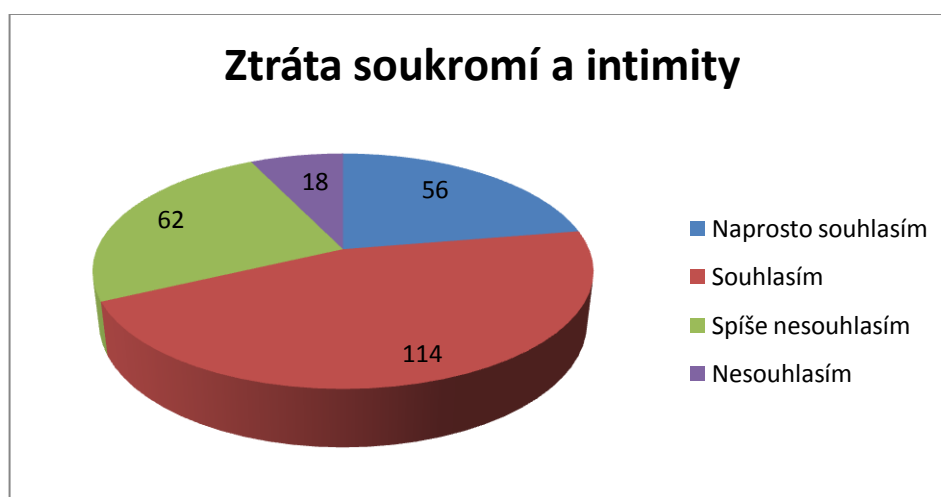
	P	O	P-O	$(P-O)^2$	$\frac{(P-O)^2}{O}$
NAPROSTO SOUHLASÍM	56	62,5	-6,5	42,25	0,68
SOUHLASÍM	114	62,5	51,5	2652,25	42,44
SPÍŠE NESOUHLASÍM	62	62,5	-0,5	0,25	0
NESOUHLASÍM	18	62,5	-44,5	1980,25	31,68

Tabulka 18 Ztráta soukromí a intimity

Vypočítaná hodnota činí $\chi^2 = 74,78$. Testové kritérium posuzujeme na hladině významnosti 0,05 při stupních volnosti 3 s kritickou hodnotou.

$$\chi^2_{0,05}(3) = 7,815 < \chi^2 = 74,78$$

Na základě výše uvedeného vztahu zamítáme H_0 a potvrzujeme H_A - mezi odpověďmi respondentů existuje statisticky významný rozdíl.

Graf k otázce XVII Ztráta soukromí a intimity

Se ztrátou soukromí a intimity ve vězení souhlasí 114 respondentů. Naopak 18 respondentů se nedomnívá, že by odsouzení soukromí a intimitu ztráceli.

5.1 INTERPRETACE DAT

V úvodu praktické části jsme si stanovili dílčí cíle a výzkumné otázky a prostřednictvím výzkumného šetření pomocí anonymního dotazníku se pokusíme na tyto otázky nalézt odpovědi.

Z výsledků výše zmíněného dotazníkového šetření vyplývá, že převážná většina dotázaných se necítí být dostatečně informovaná o životních podmínkách vězňů v našich českých věznicích. V rámci tohoto zjištění jsme se rozhodli o částečnou analýzu výsledků ve srovnání s médii. Média nám každodenně přinášejí různorodé informace, které však mohou být zkreslené a my chceme pouze poukázat na fakt, že i média mohou ovlivnit názory veřejnost.

V rámci vězeňského života se média nejčastěji zabývají otázkou výskytu drog. Můžeme uvést například různé internetové servery, ve kterých se tato tematika objevuje nejčastěji.

Na jednom internetovém serveru kriminální policista uvádí, že věznice nikdy nebudou zbaveny od drog. K tomuto výroku se anonymně vyjádřili i odsouzení, kteří uvádějí, že nejčastěji drogu do vězení přitáhnou ženy na svých skrytých místech a droga je ve vězení velkým byznysem, jelikož ji potřebuje snad každý odsouzený. Dále se jeden z dozorců vyjádřil k výskytu drog ve vězení v tom smyslu, že pokud se droga najde, tak je s tím "zbytečné papírování" a proto to raději nikdo neřeší. (Česká televize, 2014)

Jiný server uvádí, že drogy do věznice pašují návštěvy ve formě balíčků, jež jsou určeny zejména vězňům. Ředitel věznice prohlásil, že je prakticky nemožné výskytu drog zabránit a také se odvolává na to, že věznici každoročně navštíví něco málo přes 9000 návštěvníků, což se podle něj nedá uhlídat. (iDnes, 2013).

Je řada dalších internetových serverů, které se touto problematikou zabývají. Většina z nich se zabývá téměř stejnou problematikou a obsahově se příliš neliší. V médiích se tedy řeší výskyt drog a následně se poukazuje na to, že věznice nedokážou této problematice zabránit. V tomto případě můžeme tedy říci, že převážně i díky médiím je veřejnost obeznámena s výskytem drog ve věznicích. Tato skutečnost vychází také z našeho výzkumu, kdy 190 respondentů z 250 dotázaných souhlasilo s výrokem, že se drogy ve věznicích vyskytují.

Další články zabývající se vězeňskou problematikou poukazují na život za mřížemi většinou v negativním smyslu. "Vězení je peklo", vězeňské jídlo je nestravitelné, vězni mají

špatné podmínky k životu, trpí depresemi apod. Můžeme tedy říci, že média se nejčastěji zmiňují o negativních jevech, které se ve věznicích vyskytují. Můžeme se domnívat, že i převážně díky médiím má veřejnost informace o negativních jevech ve věznicích, jež jsme zjišťovali pomocí výzkumné otázky. Celkově z dotazníkového šetření vyplývá, že veřejnost je obeznámena o vyskytujících se drogách, šikaně a agresí ve věznicích, což se také shoduje s odbornou literaturou, kterou jsme si již uvedli dříve.

Ve výzkumném šetření v rámci informovanosti veřejnosti jsme se dále zabývali otázkou dostatečného prostoru ve věznicích. Při vytváření této otázky jsme vycházeli z předpisu zákona č. 109 o výkonu vazby, který uvádí, že na každého odsouzeného připadá v cele plocha nejméně 4 m². Z výzkumného šetření nám vyplývá, že veřejnost nemá informace o tom, zda mají odsouzení dostatečný prostor v celách. Nejen cela, ale i vězeňské prostory mají vliv na chování odsouzených. Vězni se mohou cítit stísněně, mohou se u nich projevat deprese, náznaky agrese, sebepoškozování apod. Věznice a zejména vězeňské cely představují pro odsouzené dočasný domov, ve kterém se setkávají s jinými odsouzenými. To nese určitá negativa jako například ztrátu soukromí a intimitu. A právě to jsme zkoumali v našem dotazníkovém šetření, kdy veřejnost souhlasí s tím, že v rámci uvěznění člověk ztrácí intimitu a soukromí.

Další okruh otázek byl zaměřen na zjišťování postojů k odsouzeným. Zajímalo nás, zda se ve společnosti objevují předsudky vůči vězňům. Z výsledků nám vyplývá, že celkem 202 respondentů se domnívá, že veřejnost je předpojatá vůči odsouzeným. Toto číslo nás velmi překvapilo a výsledky jsme srovnávaly i s výzkumem, který proběhl v roce 2009. (CVVM, 2009). Výzkum byl zaměřen na veřejné mínění a v jedné části zjišťoval koho by nechtěla mít veřejnost za sousedy. Na tuto otázku se celkem 78% dotázaných vyjádřilo, že by nechtěli mít za souseda osobu s kriminálním jednáním. Můžeme tedy říci, že naše výsledky se téměř shodují s výsledky již proběhnutého výzkumu a veřejnost má předsudky vůči vězňům osobám. Dále se dle výzkumu veřejnost domnívá, že lidé, kteří si ve vězení odpykávají delší trest jsou více nebezpeční jak osoby s kratším trestem. Důvodem je to, že lidé, kteří jsou delší dobu ve výkonu trestu jsou v kontaktu s lidmi s patologickým chováním a právě toto chování se může projevit i u odsouzených. V našem výzkumu jsme se také zaměřili na výskyt negativních jevů a zaměřili jsme se převážně na agresivní chování. V tomto případě se nám potvrdil fakt, že se agresivní chování dle veřejnosti mezi vězňami vyskytuje. A při řešení agrese jsme pokračovali otázkou, zda by veřejnost nařídila

odsouzeným povinně se zúčastnit programu zvládnání agrese. Od respondentů se nám dostalo celkem 204 kladných odpovědí.

S délkou trestu odnětí svobody souvisejí i programy zacházení, které jsou určeny pro odsouzené, jejichž pobyt ve vězení překračuje délku tří měsíců. (Matoulek, Sejkorová, 2011, s. 103-104) Programy zacházení se různí svou náplní a odsouzení se mohou svobodně rozhodnout kterého programu zacházení se zúčastní. Pokud tak neučiní jsou jim povinně přiřazeny. V rámci programu zacházení mají například mladiství možnost dokončit si své školní vzdělání. I tuto skutečnost jsme u respondentů zjišťovaly. Výsledkem je, že veřejnost s dokončením školní docházky ve vězení, či vyučení se v oboru souhlasí. Můžeme tedy konstatovat, že vězení nemá být pro odsouzené pouze trestem, ale také zde mají možnost své nápravy, ba dokonce zdokonalování se v určitých dovednostech a znalostech.

Programy zacházení spadají pod denní režim odsouzených, který zahrnuje zejména aktivity odsouzených, odpočinek, hygienu, osobní volno, apod. (Vězeňská služba ČR, 2012) Avšak podle výzkumného šetření se veřejnost přiklání k tomu, že odsouzení mají ve věznicích hodně volného času a tím pádem se také nudí. Můžeme tedy konstatovat, že veřejnost není dostatečně informovaná o programech zacházení, či denním režimu ve věznicích. Z tohoto zjištění může vyplývat názor veřejnosti, že vězení slouží pro odsouzené pouze jako odpočinek, odsouzení nemají žádné povinnosti a tím pádem se nudí. Vězení pro veřejnost již nepředstavuje pevně striktní řád, ale může jej vnímat pouze jako místo, kde se izolují recidivisté a kde probíhá špatná náprava odsouzených. Možno říci, že je veřejnost v tomto ohledu rozdělena. Na jednu stranu zde stojí zastánci výkonu trestu odnětí svobody, na druhou stranu se zde nacházejí i odpůrci, kteří zpochybňují vězeňský systém a domnívají se, že vězení neslouží pro resocializaci, ale jen pro pokárání odsouzených, což může mít za následek i rostoucí recidivitu a tím i neustále rostoucí přeplněnost vězeňských zařízení.

V oblasti pevného režimu věznic nás dále zajímalo jaký názor má veřejnost na osobní prohlídky vězňů a prohlídky osobních věcí, které jsou povinné před nástupem do určitého typu věznice. Veřejnost se poměrně striktně vyjádřila souhlasem s kontrolou osobních prohlídek a také s kontrolou osobní korespondence. Podle výzkumu veřejného mínění se pouhých 42% dotázaných přiklání k tomu, aby si mohli odsouzení ve věznicích dopisovat se svými blízkými. Důvodem k tomuto rozhodnutí může být i obava z možného dalšího domlouvání

další trestné činnosti. (CVVM, 2009) Veřejnost se také staví kladně k dodržování příkazů od zaměstnanců VS.

5.2 Doporučení pro praxi

Jak jsme se již zmínili dříve, veřejnost není dostatečně informovaná o vězeňském životě. Je zapotřebí se touto problematikou více zabývat a rozšířit ji i mezi veřejnost. Pro praxi doporučujeme zabývání se tímto tématem více a hlavně pravdivě, např. v médiích, formou různých televizních debat, které budou zaměřené na životy odsouzených za mřížemi, jejich denní aktivity a podmínky k životu, které jim věznice předkládá. V těchto televizních spotech se mohou představit také bývalí odsouzení, kteří se mohou podělit o své zážitky z vězení a osvětlit tak toto téma veřejnosti z jiného pohledu.

Dále se můžeme zaměřit na pořádání různých konferencí a seminářů nejen pro odborníky, ale také pro veřejnost. Přínosem také mohou být různé setkání formou přednášek na základních a středních školách kde by mohli bývalí odsouzení přednášet své zážitky a zkušenosti z věznice a varovat tak mladistvé, aby se případně nedopouštěli kriminálního jednání. Můžeme se domnívat, že pokud mladí lidé uvidí jaký je skutečný život ve věznicích, jaký je zde pevný režim, jak se s odsouzenými pracuje a co všechno se za zdmi věznice děje, můžeme tím předcházet jejich pozdější případné kriminalitě, která je může tímto způsobem odrazit.

Dalším závažným problémem odsouzených je jejich následná resocializace do společnosti. Jak jsme zjistili v našem výzkumu, veřejnost je plná předsudků vůči těmto lidem. Po propuštění odsouzeného z výkonu trestu vzniká nedostatečná postpenitenciární péče o odsouzené a navíc se společnost k těmto lidem otáčí zády. Z toho důvodu je pro ně velmi těžké najít dobrou práci, jelikož zaměstnavatelé převážně odmítají zaměstnání těchto lidí, odsouzení se po výkonu trestu nemají kam vrátit, nemají dostatek peněz a z toho důvodu se většina z nich vrací opět ke kriminalitě a následně končí ve věznicích. A právě díky šíření osvěty o této problematice, můžeme částečně snížit nálepkování vězňů, poskytneme větší informovanost, může vzrůst zájem o tuto problematiku a případně se může zlepšit i následná postpenitenciaránní péče o odsouzené. Domníváme se, že pokud se změní pohled veřejnosti na tuto problematiku, odstraní se veškeré předsudky a začne se na vězněné pohlížet jinak. Vězení nebudou brány jen jako místa, kde se izolují recidivisté od společnosti, ale také jako prostor pro jejich resocializaci.

ZÁVĚR

V úvodu naší bakalářské práce jsme se seznámili s problematikou vězeňství v rámci legislativního ukotvení a z nich vyplývající diferenciaci věznic, práva a povinnosti odsouzených a jejich denní programy. Dále jsme si rozpracovali jednotlivé programy zacházení a také jsme se zmínili o negativních jevech, které se také ve věznicích objevují.

V praktické části jsme pomocí dotazníku zjišťovali, jaký má veřejnost postoj k odsouzeným a celkovému vězeňství a následně jsme zjištěná data vyhodnotili a vyvodili závěry. Snažili jsme se odpovědět na všechny naše výzkumné otázky a splnit tak stanovené cíle.

Téma vězeňství je sice nejrozsáhlejší složkou naší justice, ale jak nám vyplynulo z našeho výzkumného šetření veřejnost není o této složce informovaná. Je zapotřebí se touto problematikou v budoucnosti zabývat a šířit ji více do podvědomí veřejnosti.

I když se může někdo domnívat, že se ho téma vězeňství netýká, musíme poukázat na fakt, že i toto téma se v naší společnosti vyskytuje, denně nás obklopuje a my jsme z části jeho velkou součástí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAJCURA, Lubomír. *Práva vězně: Od vazby po propuštění z trestu odnětí svobody*. Vyd. 1. Praha: Grada, 1999, 158 s. ISBN 80-7169-555-6.
- [2] ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. Vyd. 1. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 244 s. ISBN 978-80-7380-138-0.
- [3] ČEŠKOVÁ, Eva, Mojmír SVOBODA a Hana KUČEROVÁ. *Psychopatologie a psychiatrie: pro psychology a speciální pedagogy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, 317 s. ISBN 80-7367-154-9.
- [4] FÁBRY, Anton. *Penológia*. Vyd. 1. Bratislava: Eurokódex, 2009, 264 s. ISBN 978-80-89447-01-5.
- [5] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [6] MATOULEK, Josef a Helena SEJKOROVÁ. *Právní rádce odsouzeného*. Vyd. 1. Leges, 2011, 224 s. ISBN 978-80-87212-89-9.
- [7] NEDOROST, Libor. *Vězeňství a správa vězeňství ČR*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1995, 184 s. ISBN 80-210-114-9.
- [8] NETÍK, Karel, Stanislav HÁJEK a Daria NETÍKOVÁ. *Psychologie v právu: úvod do forenzní psychologie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1997, 140 s. ISBN 8071791776.
- [9] PAVLOVSKÝ, Pavel a kolektiv. *Soudní psychiatrie a psychologie*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2004, 204 s. ISBN 80-247-0542-7.
- [10] ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. *Jak na šikanu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 155 s. ISBN 978-80-247-2991-6.
- [11] SPURNÝ, Joža. *Psychologie násilí: O psychologické podstatě násilí, jeho projevech a způsobech psychologické obrany proti němu*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 1996, 134 s. ISBN 80-85858-30-4
- [12] VÁGNEROVÁ, Marie. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, 815 s. ISBN 978-80-262-0696-5.

Zákony

- [1] ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8.1.2009 o trestním zákoníku. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [2] ČESKO. Předpis č. 109 ze dne 21.4.1994 o vyhlášce Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád o výkonu vazby. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1994. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-109>
- [3] ČESKO. Zákon č. 169 ze dne 30.6.1999 o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-169>
- [4] ČESKO. Zákon č. 293 ze dne 10.11.1993 o výkonu vazby. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-293>
- [5] ČESKO. Vyhláška č. 345 ze dne 21.12.1999, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999. Dostupná také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-345>
- [6] ČESKO. Předpis č. 365 ze dne 22.12.1999 o nařízení vlády o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999. Dostupný také z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-365>

Elektronické zdroje

- [1] České Vězeňství, 1995. *Anomální chování v českých věznicích*. [online]. ©1995 [cit.2015-02-17]. Dostupné z: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/19/file/PDF/Ceske%20vezenstvi/1995/CV1_1995zm.pdf
- [2] Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2009. *České vězeňství viděno optikou veřejného mínění* [online]. ©2015 [cit.2015-04-05]. Dostupné z: http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c3/a3985/f11/Veselsk%C3%BD,%20Michal.%20C4%8Cesk%C3%A9%20v%C4%9Bze%C5%88stv%C3%AD%20vid%C4%9Bn%C3%A9%20optikou%20ve%C5%99ejn%C3%A9h%20m%C3%ADn%C4%9Bn%C3%AD.pdf
- [3] Drogový informační server, 2015. Aktuální čísla: statistika pro ČR [online]. DiS, ©2015 [cit.2015-03-01]. Dostupné z: <http://www.drogy.net/zpravy-a-statistiky/>

- [4] Kriminalistika, 2012. *Sebepoškozování vězňů, aneb co lze všechno sníst* [online]. Kriminalistika ©2012 [cit.2015-03-04]. Dostupné z: <http://kriminalistika.eu/kuriozity/poskozovani.html>
- [5] Vězeňská služba České republiky, 2007. *Nabídka aktivit programu zacházení* [online]. VSČR ©2012 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-nove-sedlo-81/o-nas-1597/vykon-trestu-764/zivot-za-mrizemi-763/nabidka-aktivit-programu-zachazeni-4500>
- [6] Vězeňská služba České republiky, 2011. *Vnitřní rád věznice Vinařice* [online]. VSČR, ©2011 [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: http://www.vscr.cz/client_data/1/user_files/97/file/Moje%20C4%8D1%C3%A1nky/Pdf%20soubory/Vnit%C5%99n%C3%AD%20C5%99%C3%A1d%20V%C4%9Bznice%20Vina%C5%99ice.pdf
- [7] Vězeňská služba České republiky, 2012. *Programy zacházení* [online]. VSČR ©2012 [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/veznice-karvina-77/o-nas-1585/vykon-vezenstvi-614/programy-zachazeni-3573>
- [8] Vězeňská služba České republiky, 2015. *Rychlá fakta: Stavby vězněných osob* [online]. VSČR, ©2012 [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.vscr.cz/generalni-reditelstvi-19/informacni-servis/rychla-fakta>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj. a jiné

apod. a podobně

atd. a tak dále

cit. Citováno

CVVM Centrum pro výzkum veřejného mínění

č. Číslo

čl. Článek

ČR Česká Republika

s. Strana

Sb. Sbírky

cit. Citováno

čl. Článek

tzv. tak zvaně

VS Vězeňská Služba

SEZNAM GRAFŮ

Graf k otázce I – Informovanost veřejnosti	39
Graf k otázce II Předsudky vůči vězněným	40
Graf k otázce III Setkání s vězněnou osobou	41
Graf k otázce IV Dostatek pohybových aktivit	42
Graf k otázce V Programy zvládnání agrese	44
Graf k otázce VI Výskyt drog ve vězení	45
Graf k otázce VII Výskyt šikany ve vězení	46
Graf k otázce VIII Prostor v cele	47
Graf k otázce IX Agresivita vězňů	49
Graf k otázce X Záměrné sebepoškozování	50
Graf k otázce XI Množství volného času	51
Graf k otázce XII Nuda ve věznicích	53
Graf k otázce XIII Kontrola soukromé korespondence	54
Graf k otázce XIV Plnění příkazů	55
Graf k otázce XV Osobní prohlídky ve vězení	57
Graf k otázce XVI Dokončení školní docházky	58
Graf k otázce XVII Ztráta soukromí a intimity	59

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Denní režim věznice (Vězeňská služba ČR, 2012)	18
Tabulka 2 Informovanost veřejnosti	38
Tabulka 3 Předsudky	39
Tabulka 4 Setkání s odsouzeným	41
Tabulka 5 Pohybové aktivity	42
Tabulka 6 Zvládání agrese	43
Tabulka 7 Výskyt drog	44
Tabulka 8 Objevující se šikana	46
Tabulka 9 Prostor v cele	47
Tabulka 10 Agrese vůči ostatním vězňům	48
Tabulka 11 Záměrné sebepoškozování	49
Tabulka 12 Volný čas	51
Tabulka 13 Nuda ve vězení	52
Tabulka 14 Kontrola soukromé korespondence	53
Tabulka 15 Plnění příkazů	55
Tabulka 16 Osobní prohlídky	56
Tabulka 17 Dokončení školní docházky	57
Tabulka 18 Ztráta soukromí a intimity	59

SEZNAM PŘÍLOH

PI Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den,

jsem studenta Fakulty humanitních studií, oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně a obracím se na Vás s žádostí o vyplnění dotazníku. Tento dotazník je zaměřený na názor veřejnosti na životní podmínky vězňů v České republice. Dotazník je zcela anonymní.

Odpovědi, se kterými souhlasíte, označte prosím **zakroužkováním**.

1. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informovaná o životních podmínkách vězňů?

- ano
- ne
- nevím

2. Myslíte si, že má společnost předsudky vůči vězněným osobám?

- ano
- ne
- nevím

3. Setkali jste se s někým, kdo byl odsouzen, popř. ve vězení?

- ano
- ne
- nevím

4. Myslíte si, že mají odsouzení dostatek pohybových aktivit?

- ano
- ne
- nevím

5. Nařídili byste odsouzeným povinně se zúčastnit programu zvládnání agrese a řešení konfliktních situací?

- ano
- ne
- nevím

6. Myslíte si, že se ve vězení vyskytují drogy?

- ano
- ne
- nevím

7. Myslíte si, že se ve vězení objevuje šikana?

- ano
- ne
- nevím

8. Myslíte si, že mají vězni v cele dostatečný prostor?

- ano
- ne
- nevím

9. Myslíte si, že jsou vězni vůči sobě agresivní?

- ano
- ne
- nevím

10. Myslíte si, že se odsouzení záměrně sebepoškozují?

- ano
- ne
- nevím

11. Odsouzení mají hodně volného času.

- Naprosto souhlasím
- Souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

12. Odsouzení se ve vězňi nudí.

- Naprosto souhlasím
- Souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

13. Soukromá korespondence vězňů podléhá kontrole vězeňské služby.

- Naprosto souhlasím
- Souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

14. Odsouzení musí plnit příkazy zaměstnanců věznice.

- Naprosto souhlasím
- Souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

15. Odsouzení se musí podrobit osobním prohlídkám a prohlídkám osobních věcí.

- Naprosto souhlasím
- Souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

16. Odsouzení si mohou ve vězení dokončit školní docházku, nebo se vyučit v oboru.

- Naprosto souhlasím
- Souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím

17. Odsouzení ztrácí ve vězení soukromí a intimitu.

- Naprosto souhlasím
- Souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Nesouhlasím